

PRAHA

+ - SAMET

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce
Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Petr Vávra

datum narození: 24.8.1993

akademický rok / semestr: 2020 / 2021, letní semestr
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15118 / Ústav nauky o budovách
vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Boris Redčenkov

téma diplomové práce: Praha +- Samet

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Cílem je vytvořit uvěřitelnou a působivou vizi, která diváka důkladně vyděsí a snad na chvíli vytrhne z každodenního vnímání Prahy.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Jednotlivé programy či náplně řešených míst budou vznikat společně s vyhledáváním těchto (pro vizualizaci alternativní reality vhodných) oblastí.

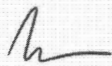
3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

Pro celkovou uvěřitelnost prezentované vize je pestrost měřítek a hloubky zobrazeného detailu žádoucí. I to bude zohledněno při volbě řešených míst tak, aby vize obsáhla vyjadřovací prostředky architektonické i urbanistické. Nutnou součástí bude také autorský popis použité metody a rozbor referenčního materiálu. Všechny tyto velmi rozdílné materiály pak musí být čitelné plynule jako jeden celek. Jednotlivé formáty prezentace schválí vedoucí práce.

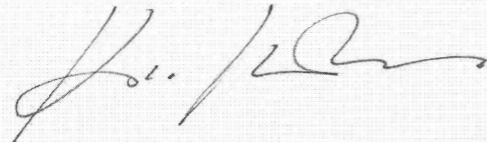
4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Dle velikosti a charakteru řešených celků bude zvolen model nebo jiná forma vizuální prezentace (animace, cyklorama, ...)
Tištěné portfolio
CD médium s digitální verzí materiálů

Datum a podpis studenta

01.10.2021

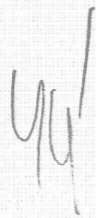
Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

01-03-2021

9. 1. 2021

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: PETR VÁVRA
AR 2020/2021, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) PRAHA +- SAMET

(AJ) PRAGUE +- VELVET

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Boris Redčenkov Ústav: 15118 Ústav nauky o budovách

Oponent práce: prof. Ing. arch. Monika Mitášová Ph.D.

Klíčová slova (česká): porevoluční architektura, totalita, nesvoboda, alternativní realita, Praha

Anotace (česká): Skrze vyobrazení alternativní verze Prahy, ve které setrvává vláda jedné strany, chce práce čtenáře řádně vyděsit. A skrze tento zážitek ho pobídnout znovu a snad jinak pohlédnout na porevoluční architekturu.

Anotace (anglická): Through visiting a fabricated alternative version of Prague where communist regime still reigns the ambition is to provoke the viewer to revisit the reality of architecture after the Velvet Revolution.

Prohlášení autora

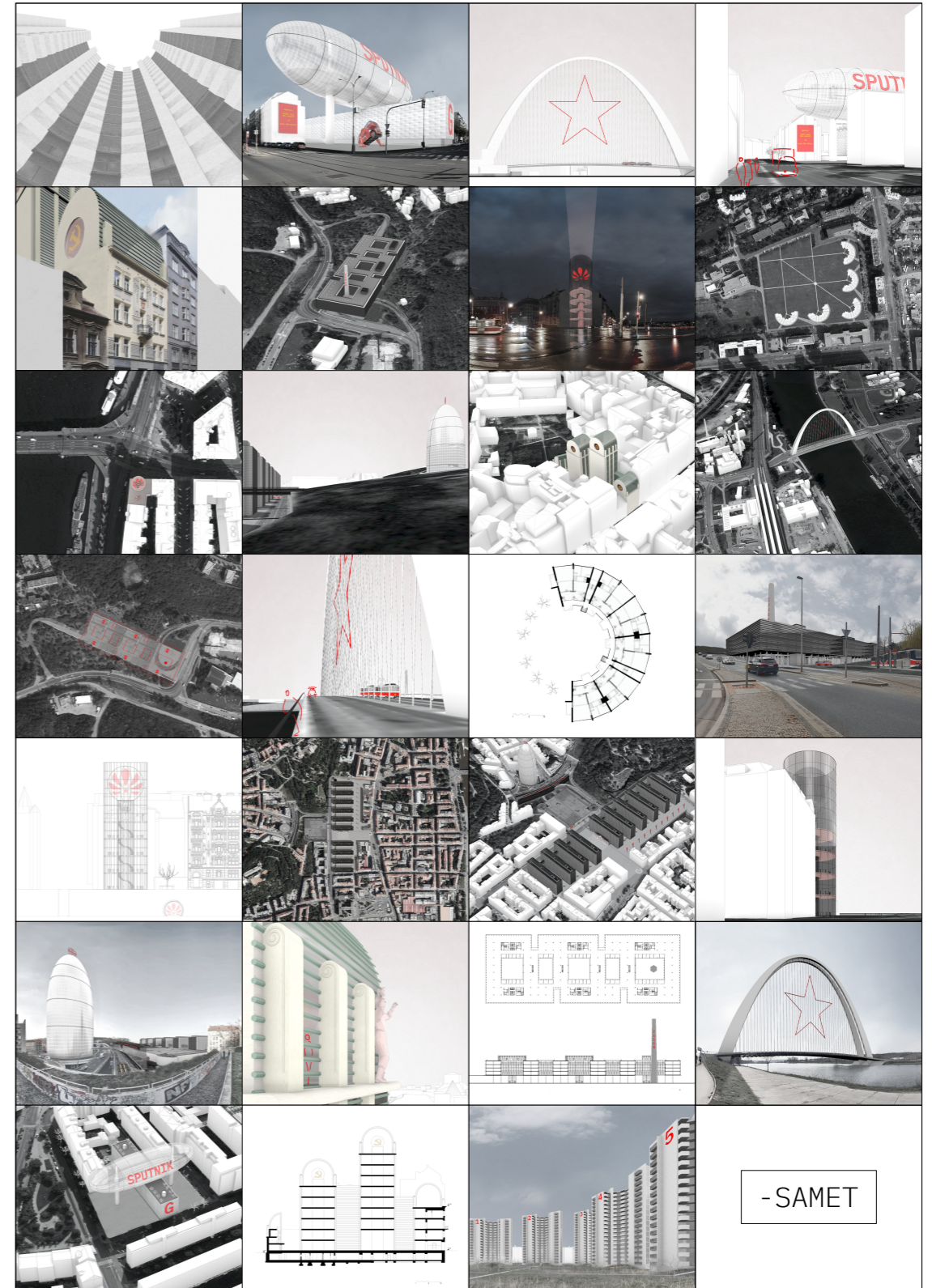
Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 21.5.2021

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolio a CD.

PROČ?

+ - SAMET

Dokola při bloužení Prahou potkávám architektonické realizace, jejichž vztah k městu nedovedu přečíst, rozhodnout se, zdali jsou jedním z kamenů tvořících Prahu, nebo zdali ve městě jen stojí a mají Prahu za pouhé pozadí. Nevím, zdali jsou součástí obrazu "Praha," který zažívám, nebo zdali je dovedu nevidět. A dokola jde o realizace porevoluční. Chybí mi "odstup," vděčná to pomůcka pro vnímání starší architektury?

Následující otázka přímo navazuje: Nedá se stav mysli příbuzný "odstupu" uměle přivodit? Nejde "nasimulovat" moment, kdy doceníme kvalitu nějaké stavby nebo místa až po jeho ztrátě? Nebo naopak zjištění, že některá součást města může být nahrazena architektonickým vetřelcem a náš pocit z ní zůstane beze změny?

Mohla by pomoci fikce? Alternativní realita, do které se divák dovede skutečně vcítit a vžít. Tedy nikoli realita zkonstruovaná jako fakticky co nejvíce pravděpodobná, ale realita, kde i radikální změny oproti skutečnosti budou působit uvěřitelně a přesvědčivě.

Tuto alternativní realitu (fiktivní návrh či koláž) vytvářím a to nanejvýš děsivou a nepříjemnou: Prahu bez Sametu, stále rudou a v otěžích vlády jedné strany.

Ani ve snu bych nechtěl takovou Prahu vidět postavenou, tedy prosím žádnou z částí prezentované vize nečtěte ani jako náznak návrhu jak s městem pracovat. Jde o volbu „žánru horor“ a zároveň světa, proti jehož hodnotám se právě polistopadová architektura přirozeně vymezuje. Alespoň dle nejhlasilějších z dobových hlasů architektonické společnosti.

Toto měřítko "hlasitosti" se proto stalo jedním z klíčových i pro výběr těch míst, která budou představena v rudém hávu. Jde o oceněné, publikované, recenzované, odborně rozebírané projekty, které tak nutně byly součástí dobové debaty o architektuře a tedy i diskurzu.

Proto Praha +- Samet, filmová architektura bez filmu, důkladná možnost se vyděsit (a i na tento strach samotný je možná právě nyní vhodná doba), kterou čtenáři nabízím jako pomůcku pro jeho osobní čtení porevoluční architektury v Praze.

PRAHA

-SAMET

OBLAST Praha 1, Staroměstské náměstí

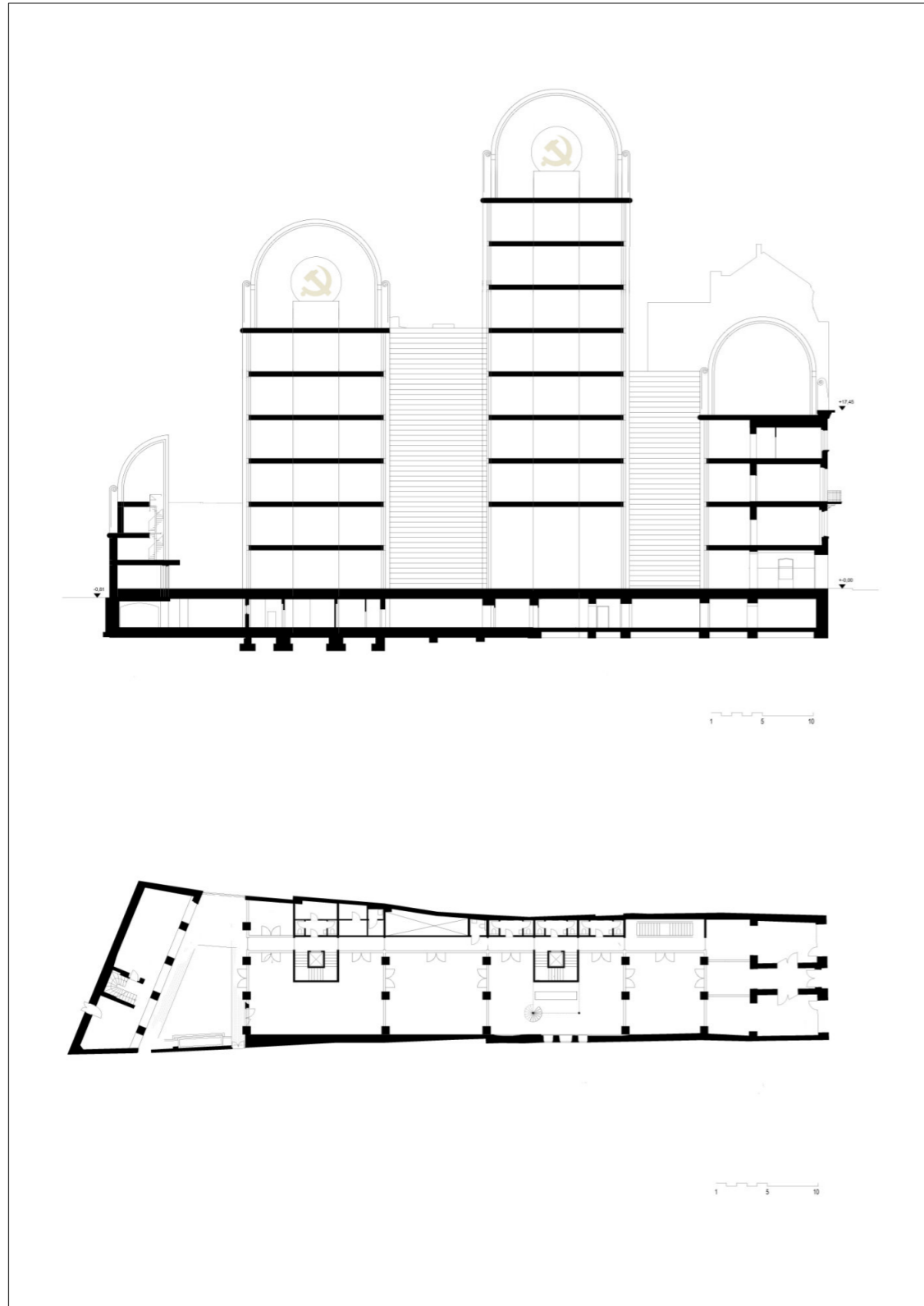
SITUACE 100m

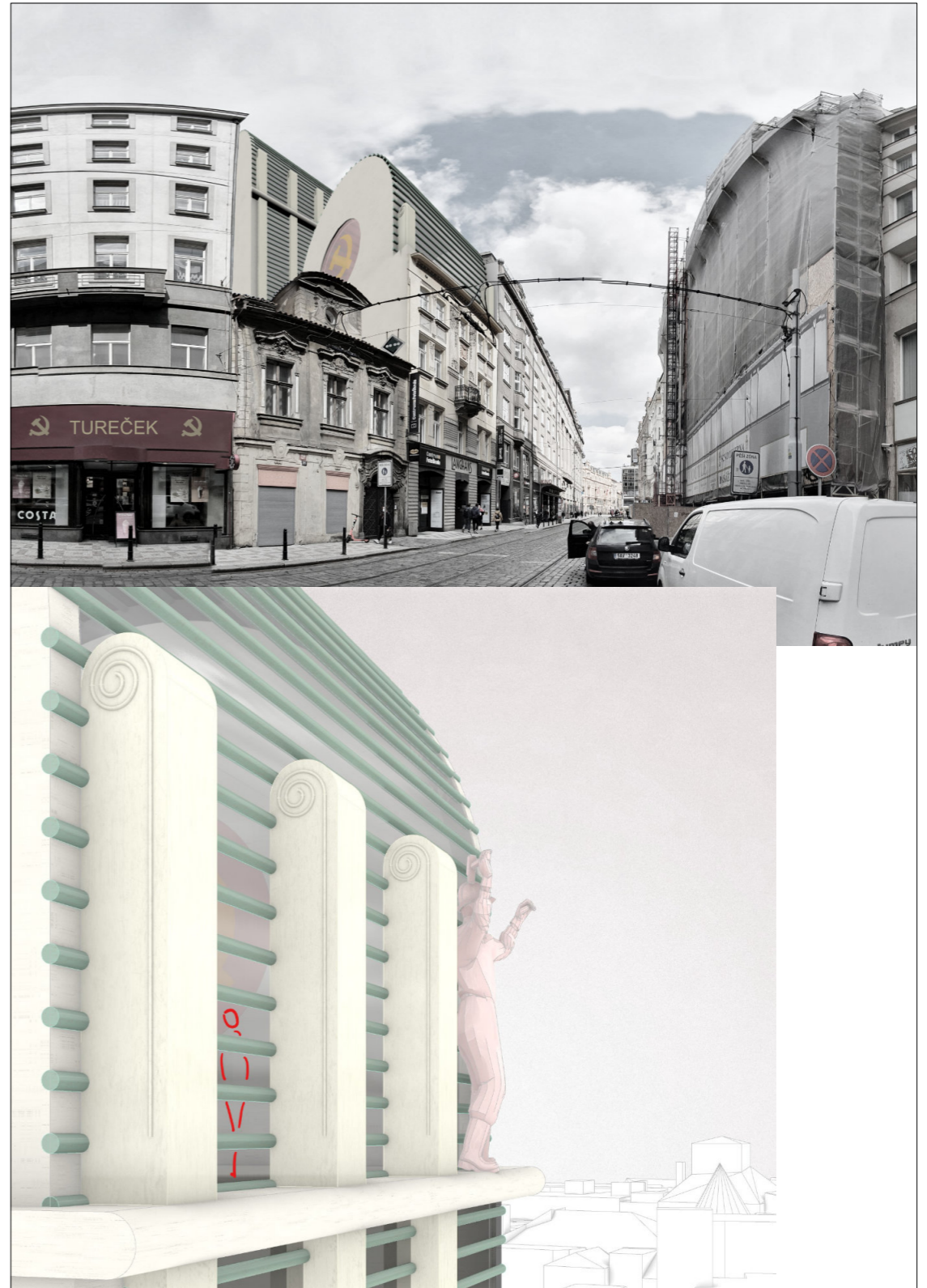

PŘÍPAD

Palác ROH

Revoluční odborové hnutí si pro své nové pražské sídlo vybralo tuto adresu pro blízkost Václavského náměstí a pro ideologicky vhodné florální motivy fasády. Za tou je vystavěn zcela nový dům, pro který je fasáda tematickou inspirací, vzniká tak palác oslavy úrody a práce. Oslavy mohou probíhat v přízemním baru a sálu, stejně jako ve třech reprezentativních sálech na vršku jednotlivých věží. K práci pak slouží zbylá administrativní podlaží.

OBLAST Praha 2, Jiráskovo náměstí

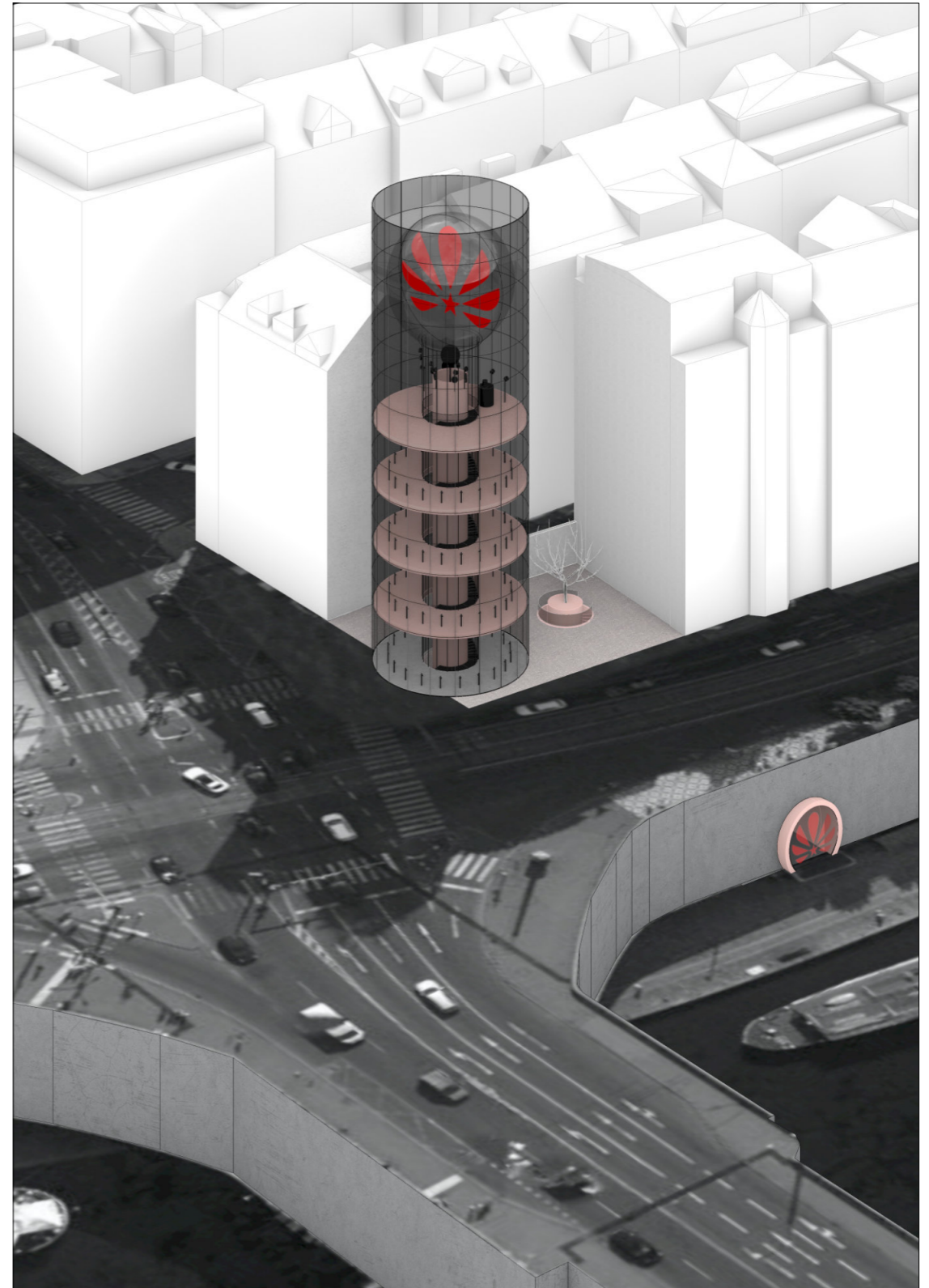
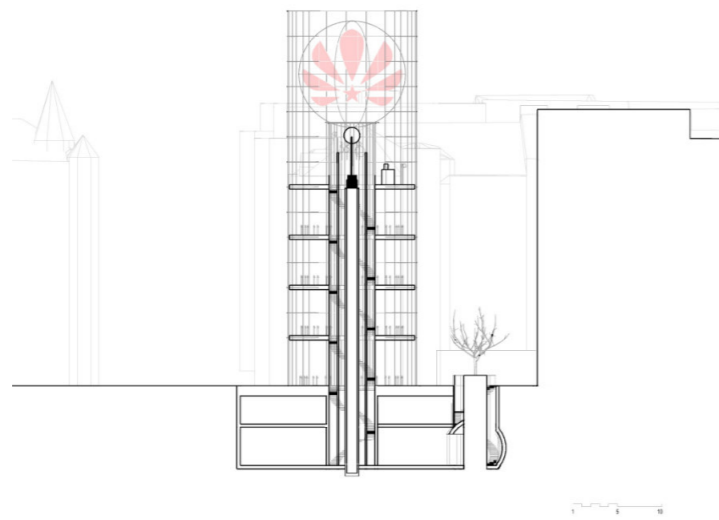
SITUACE 100m

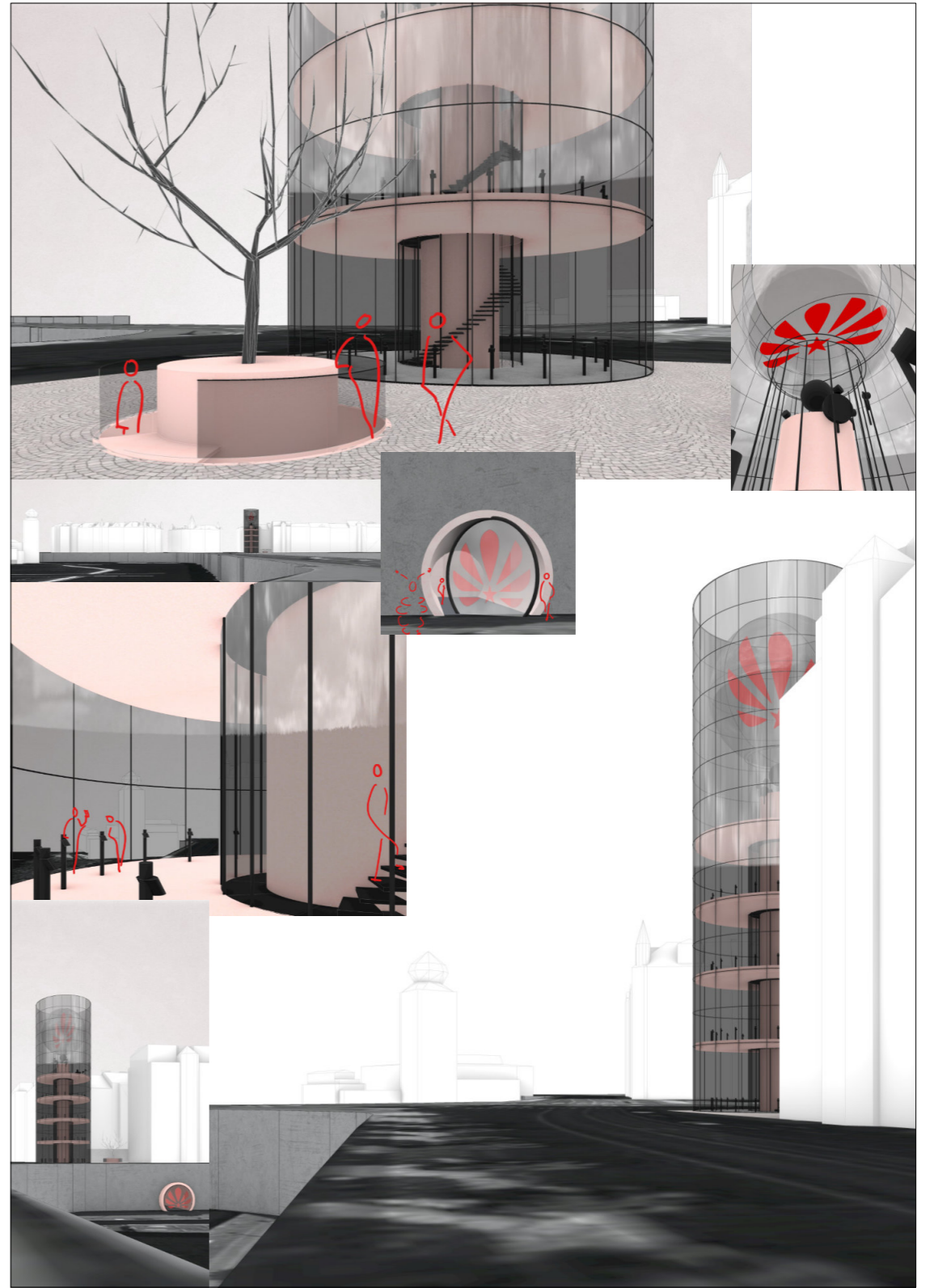
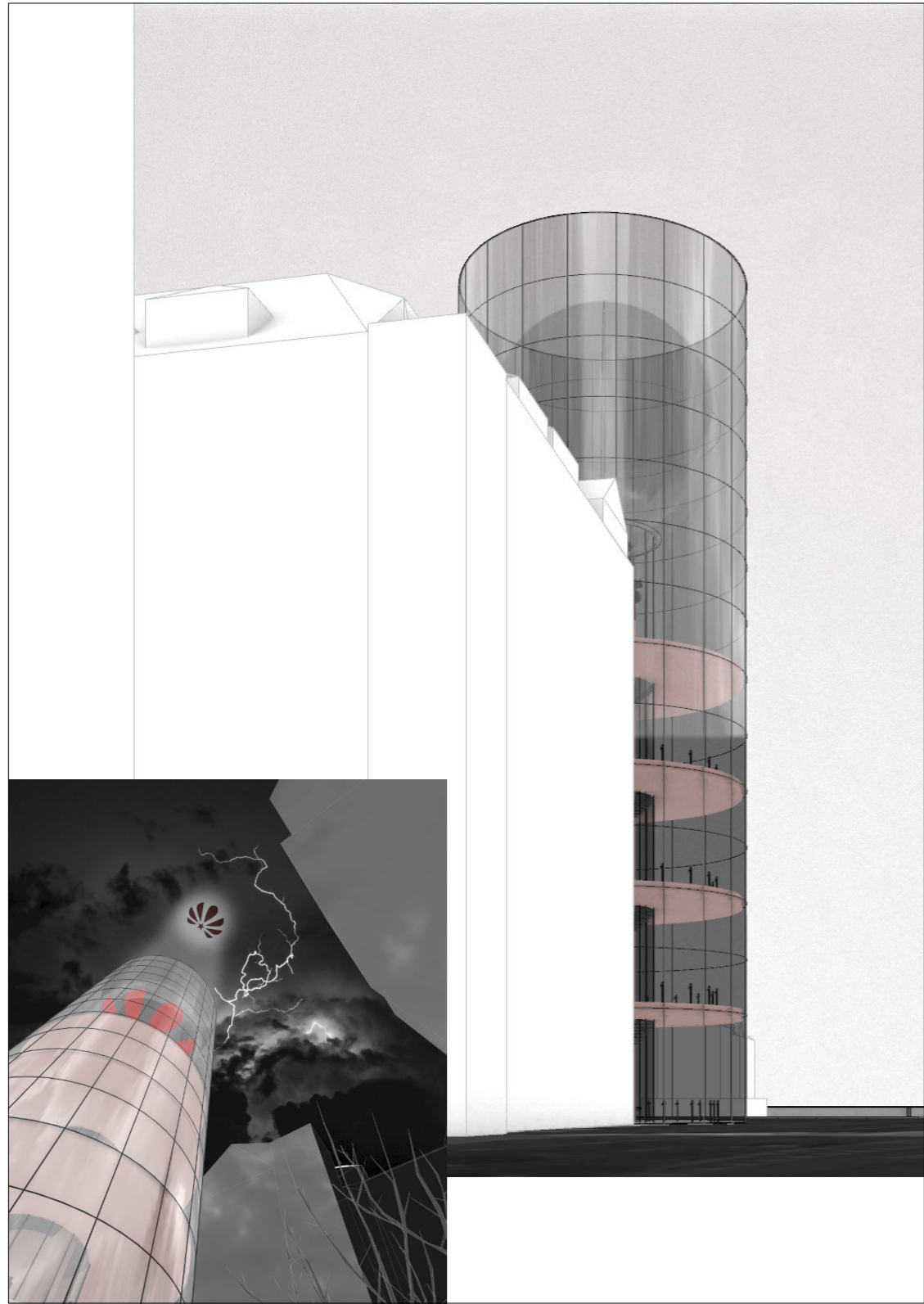

PŘÍPAD

Huawei Store

Vlajkovou loď značky mobilních telefonů pro Střední Evropu si vedení firmy vyžádalo v Praze. Ta je ideálním pozadím pro tento dům, jehož obraz je plánováno využít jako ústřední bod marketingu pro Evropu i domácí čínský trh, stejně jako symbol bratrského přátelství obou zemí. Architektonický návrh reflektuje tyto požadavky vysunutím prosklené hmoty domu do ulice a vytvořením veřejného prostranství, do kterého ústí průchod z náplavky. Oba prvky mají lákat kolemjdoucí k pobytu a návštěvě domu i jeho velkých podzemních prostor. Stavba je završena korunou s logem firmy rotujícím ve dvou osách a velkým zázemím pro promítací techniku. Slepé fasády domů se tak mohou proměnit v promítací plochy stejně jako nebe, dům tak nepříjde o vizuálně atraktivní pozadí ani v nočních hodinách.

OBLAST Praha 5, Smíchov

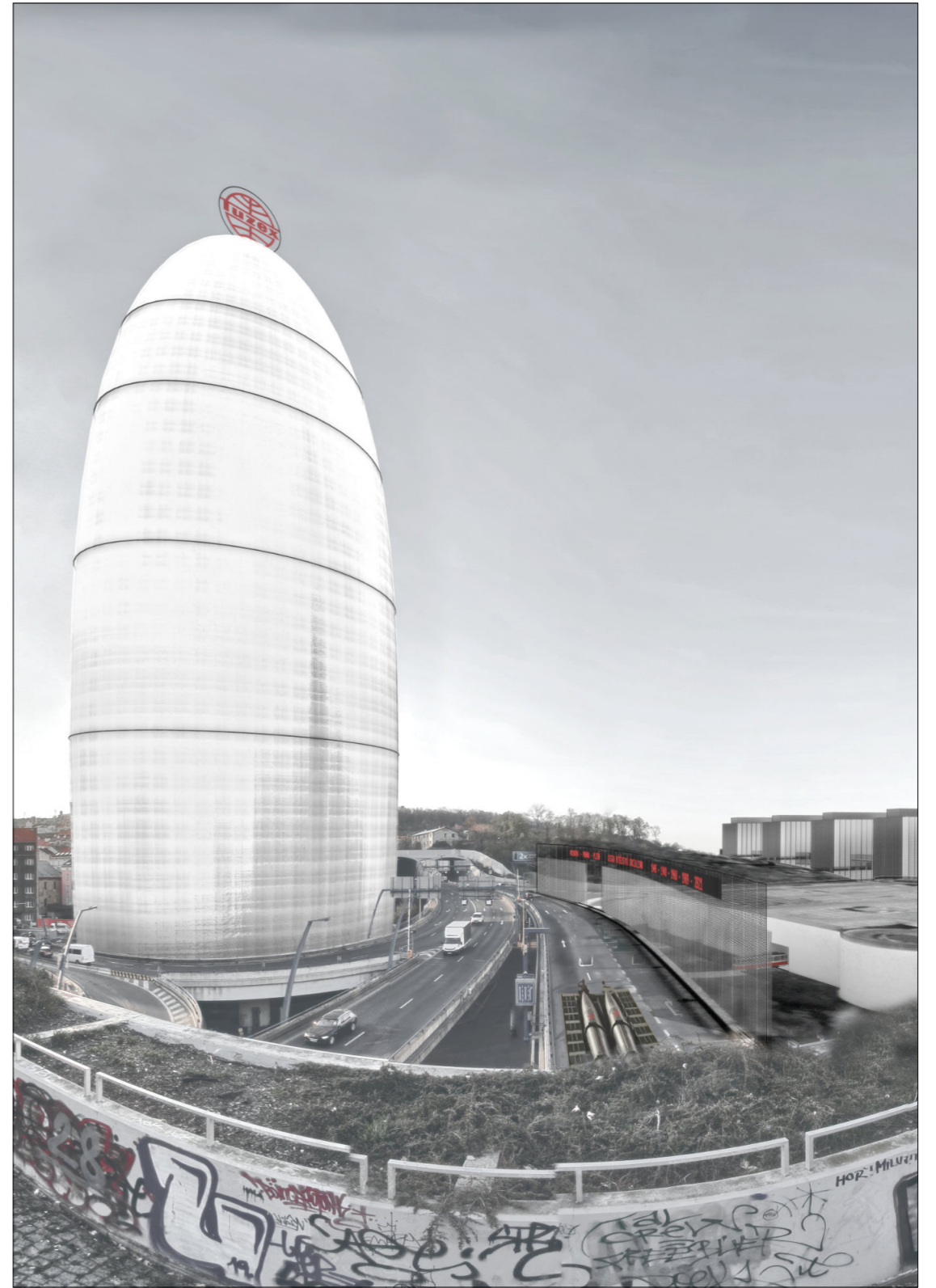
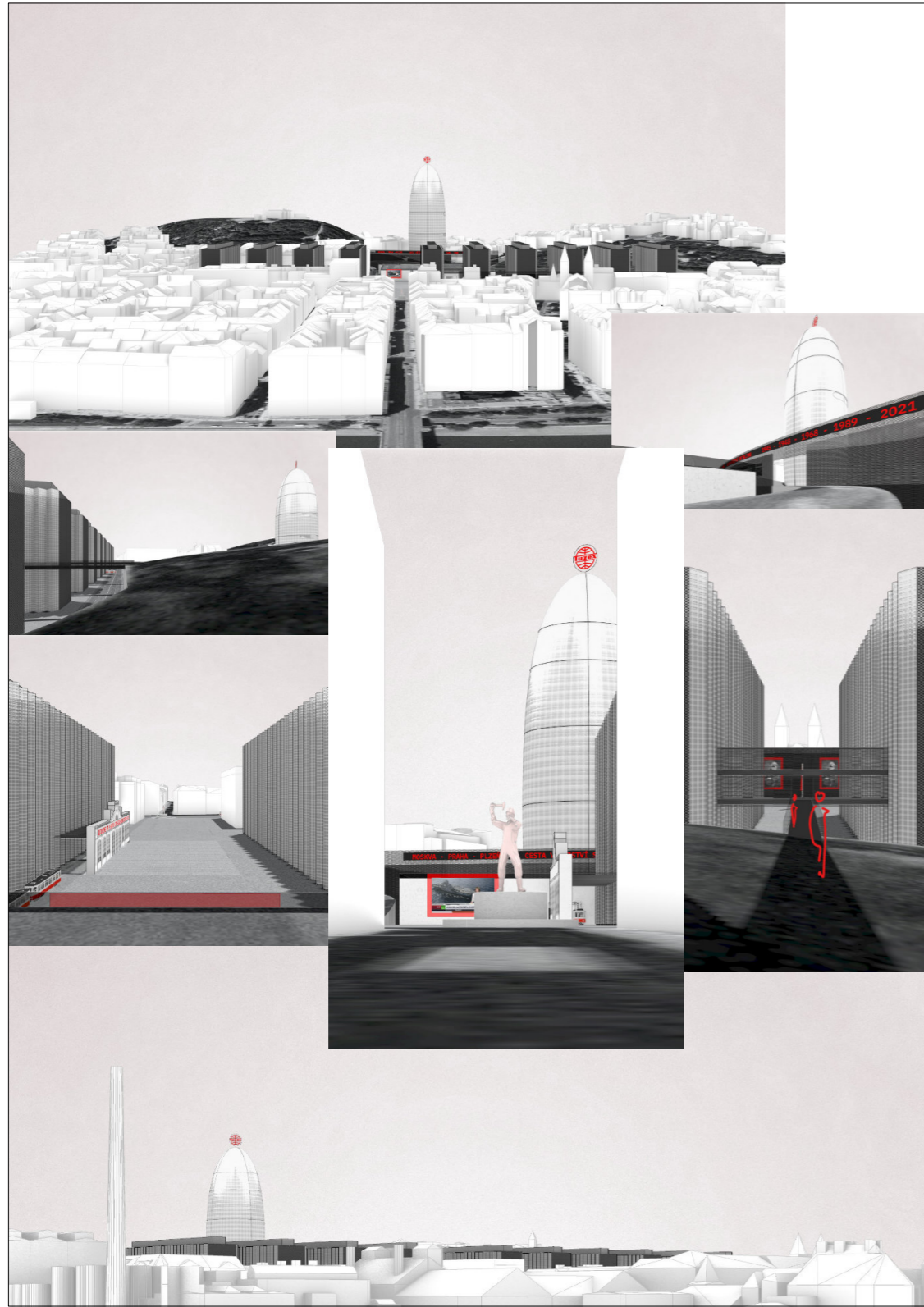
SITUACE 100m —

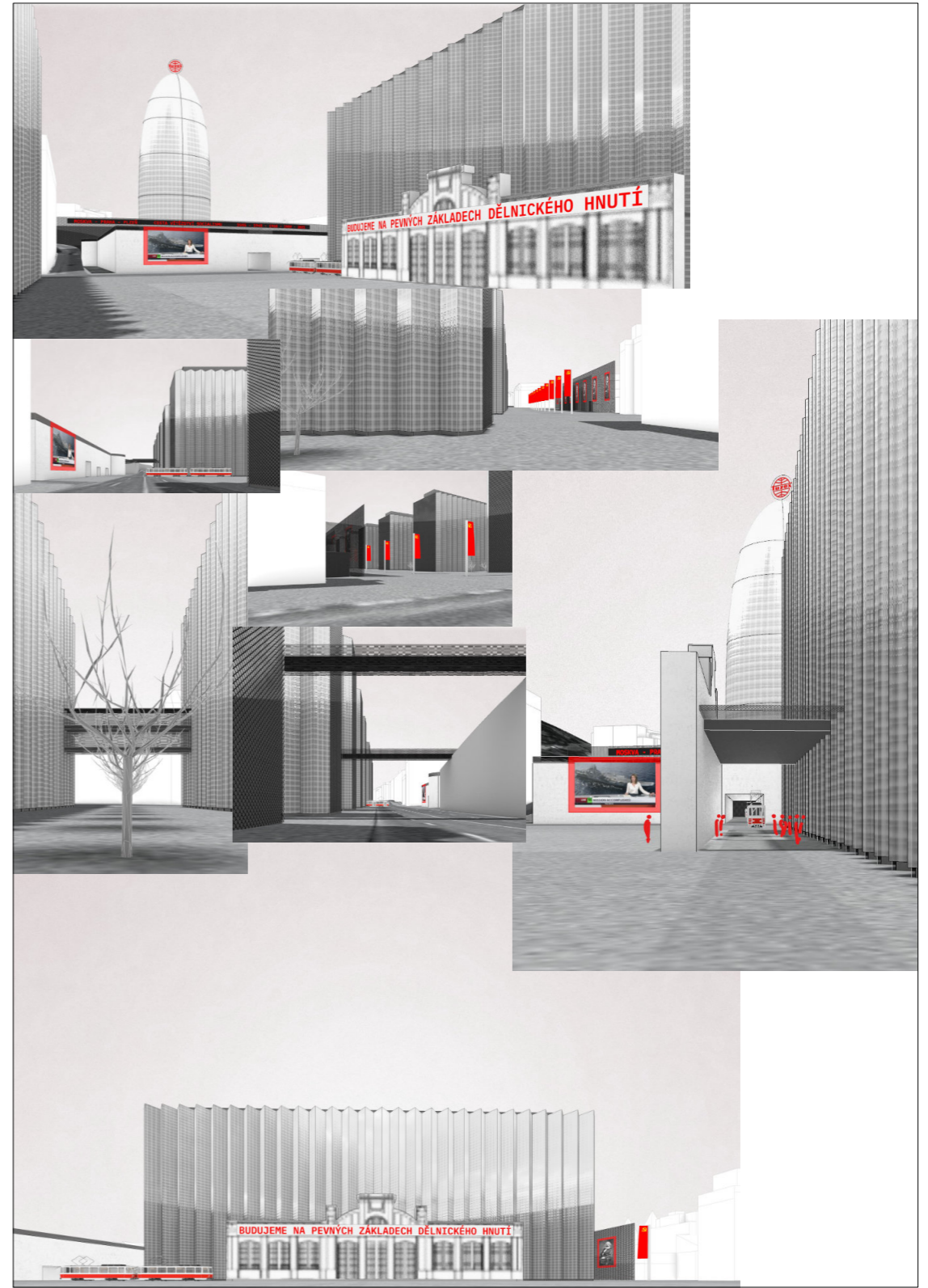

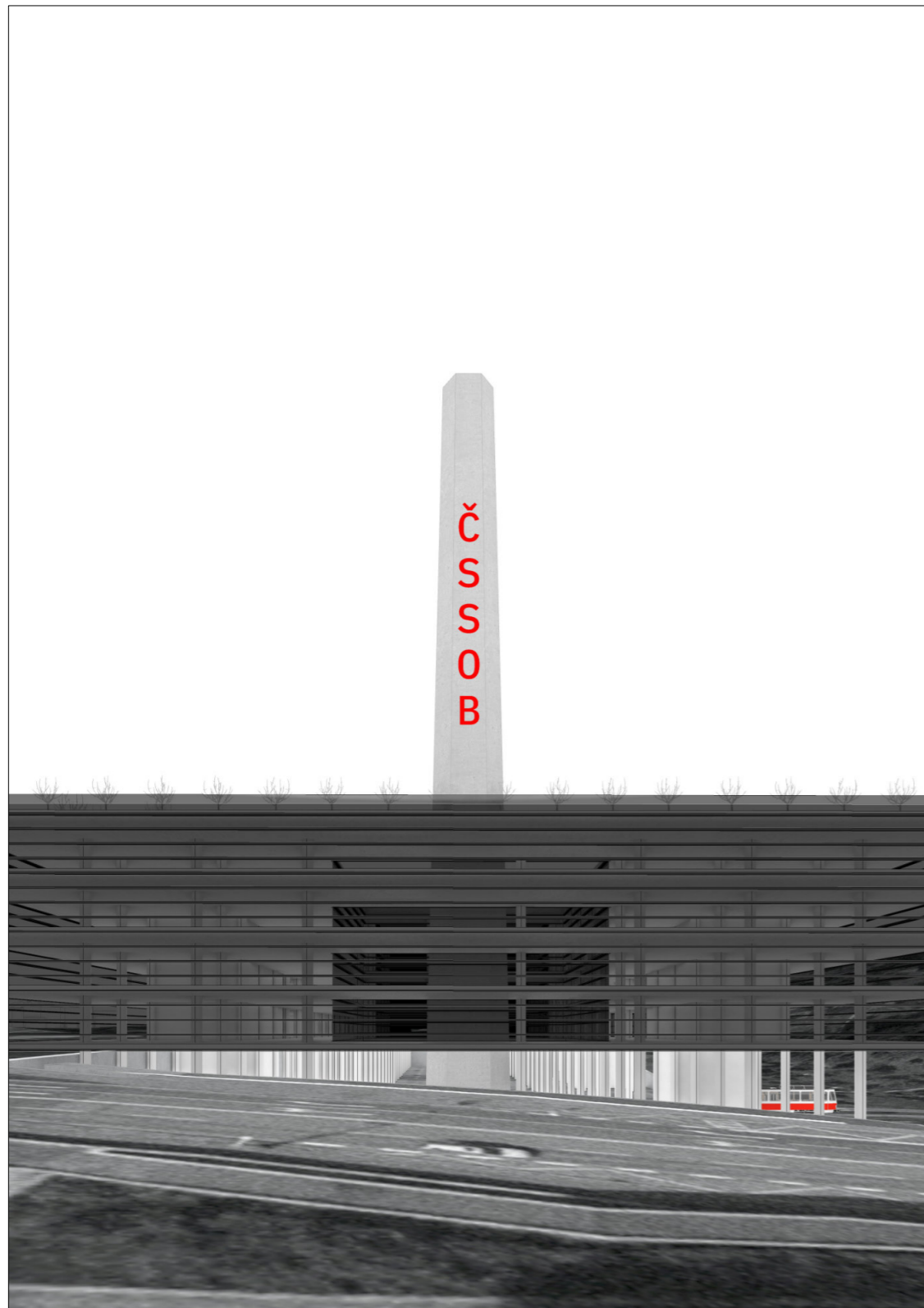
PŘÍPAD

Vládní čtvrť Moskevská

Rozhodnutí o přesunu sídel všech ministerstev a vytvoření vládní čtvrtě urychlilo definitivní ukončení všech aktivit v prostoru bývalých Ringhofferových závodů. Zadáním pro architekty bylo vytvořit reprezentativní centrum, které jednou provždy bude symbolizovat vítězství pracující třídy nad špinavými pracovními podmínkami starého světa vykořisťování. Fasáda původního závodu je ponechána jako memento (a zastávka tramvaje) a stojí pod bedlivým dohledem nových vládních budov. Doprava je vyřešena úplným přetnutím ulice Plzeňská a výstavbou parkovacího domu vážícího se na systém tunelů. Tepající ekonomické srdce země pak symbolizuje nová výšková budova nákupního centra Tuzexu.

OBLAST Praha 5, Radlická

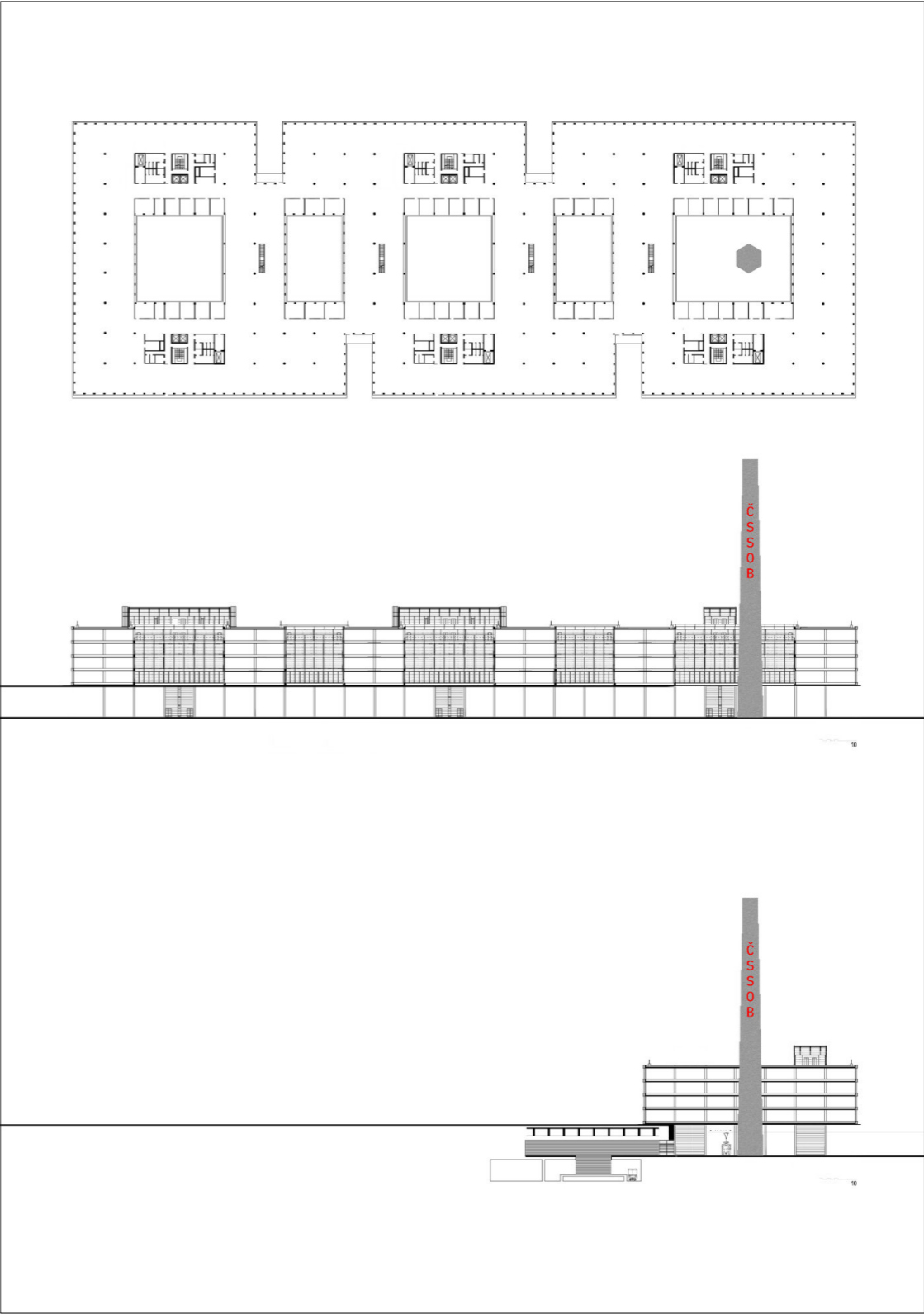
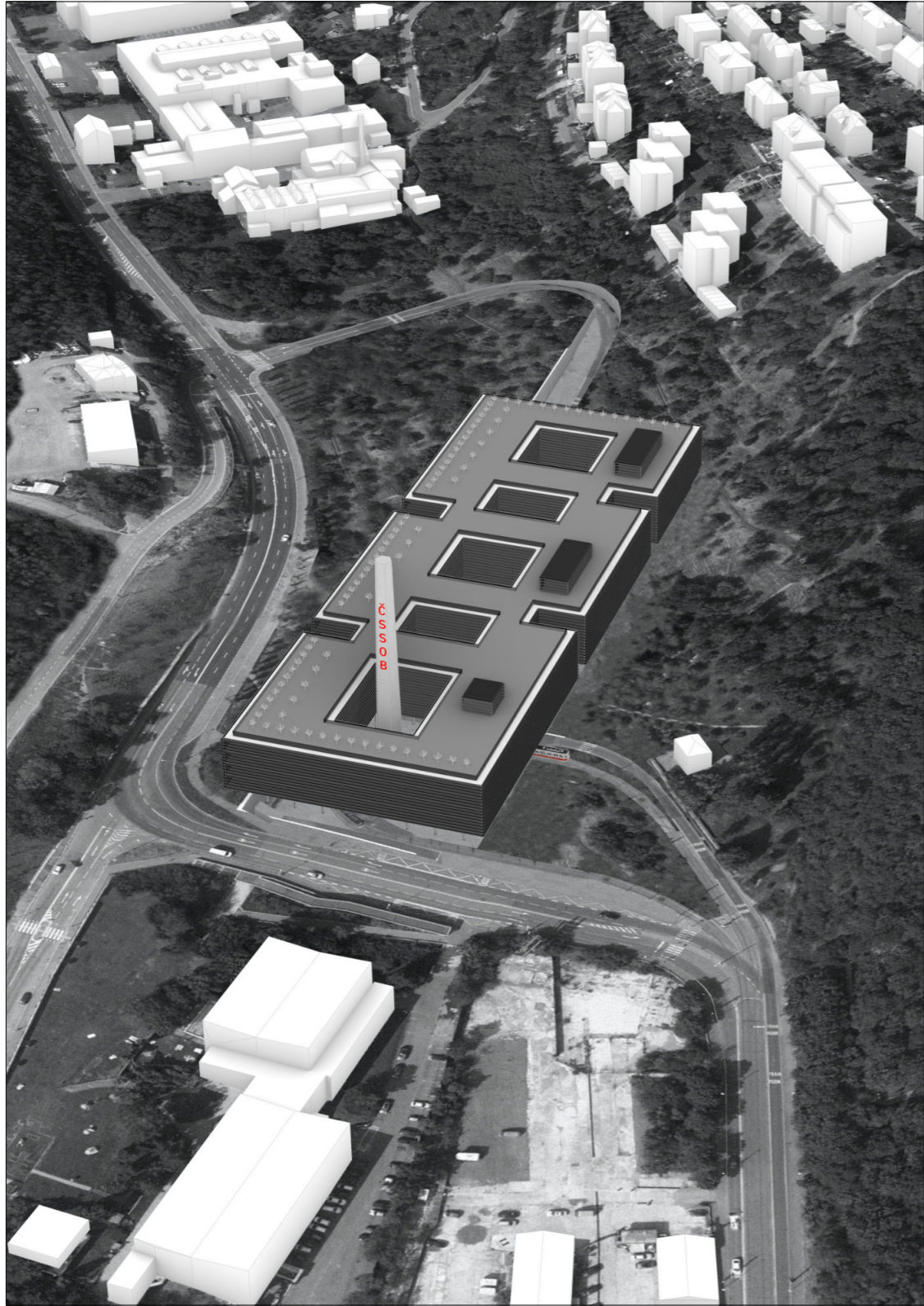
SITUACE 100m

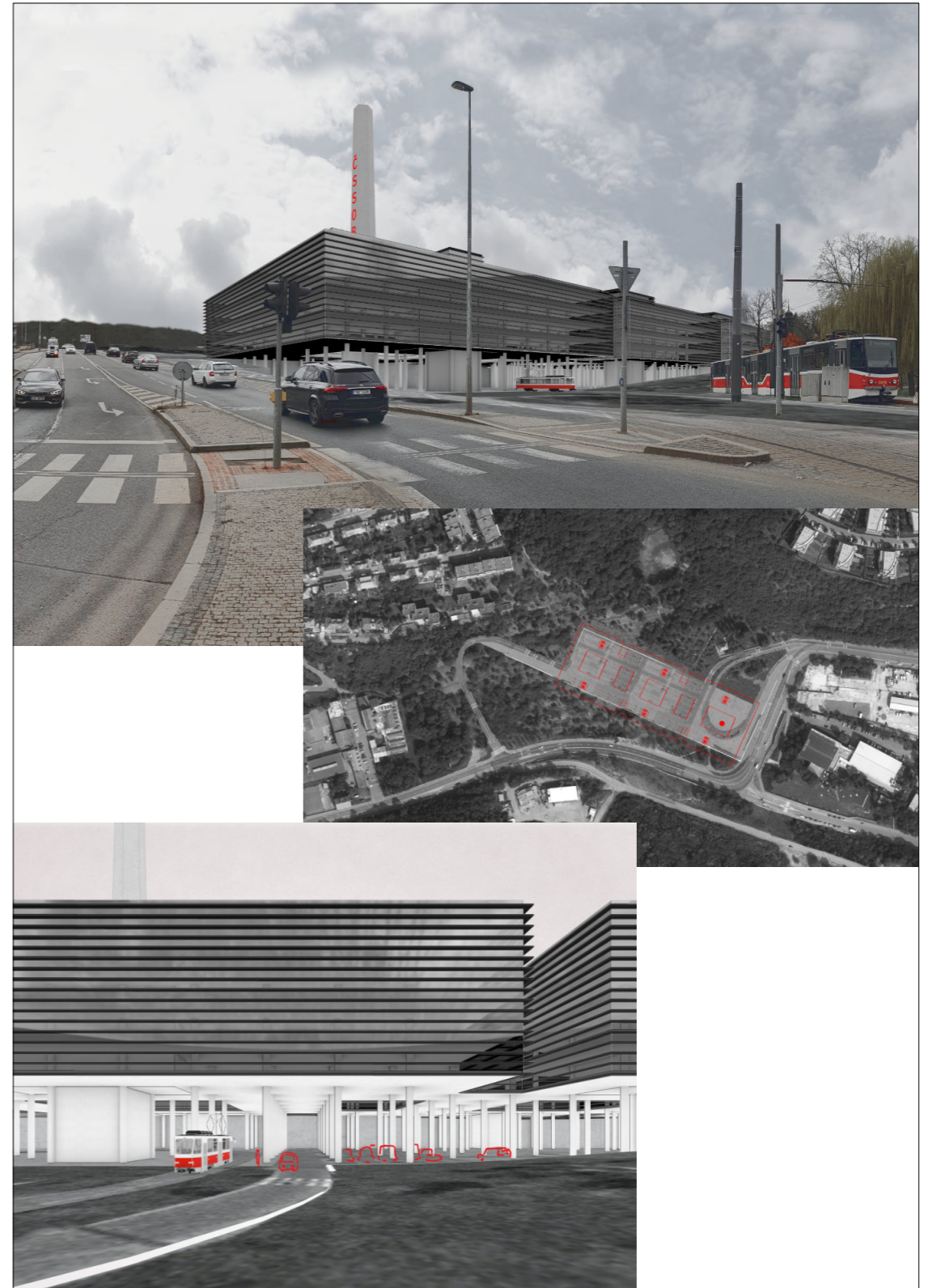
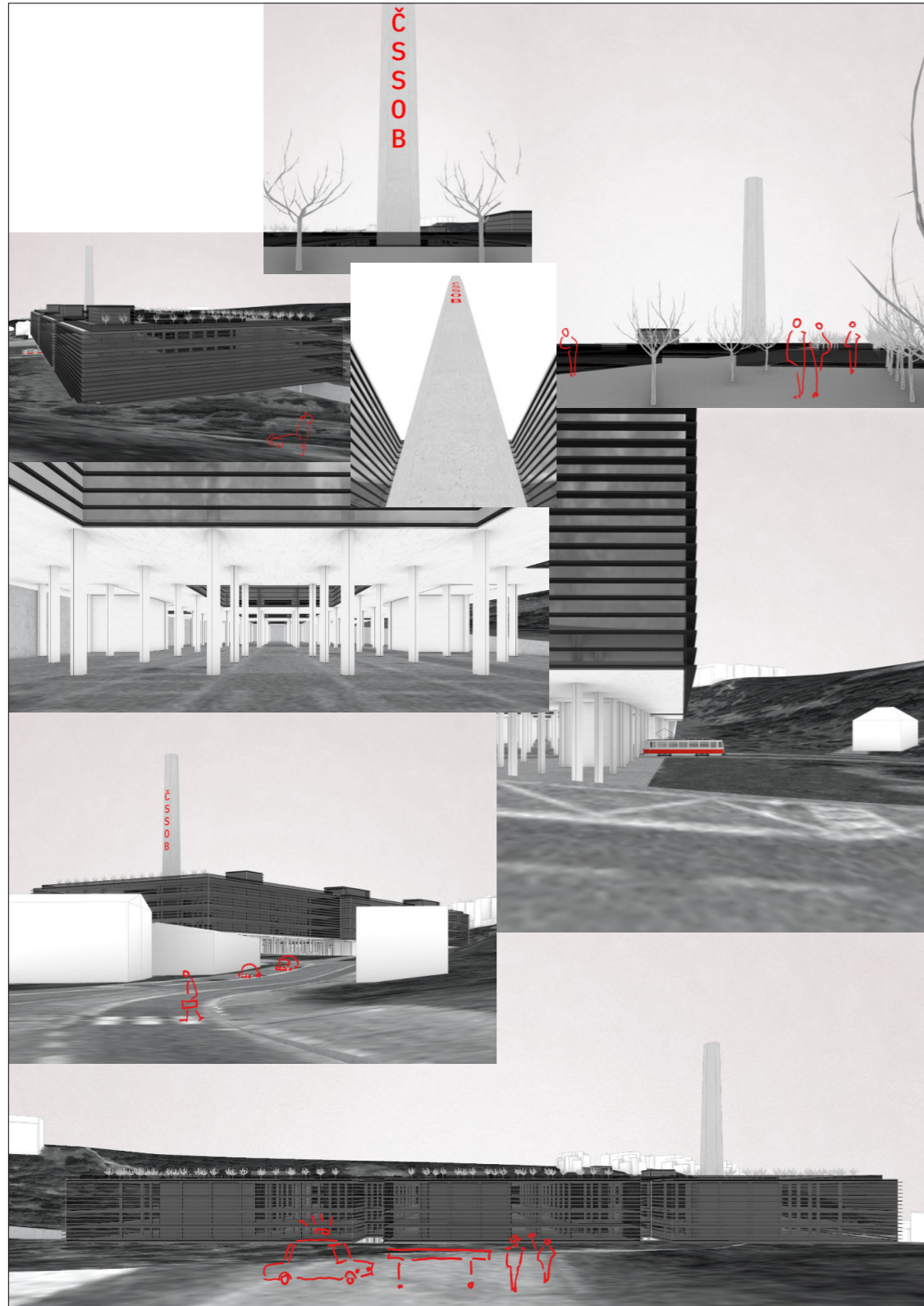

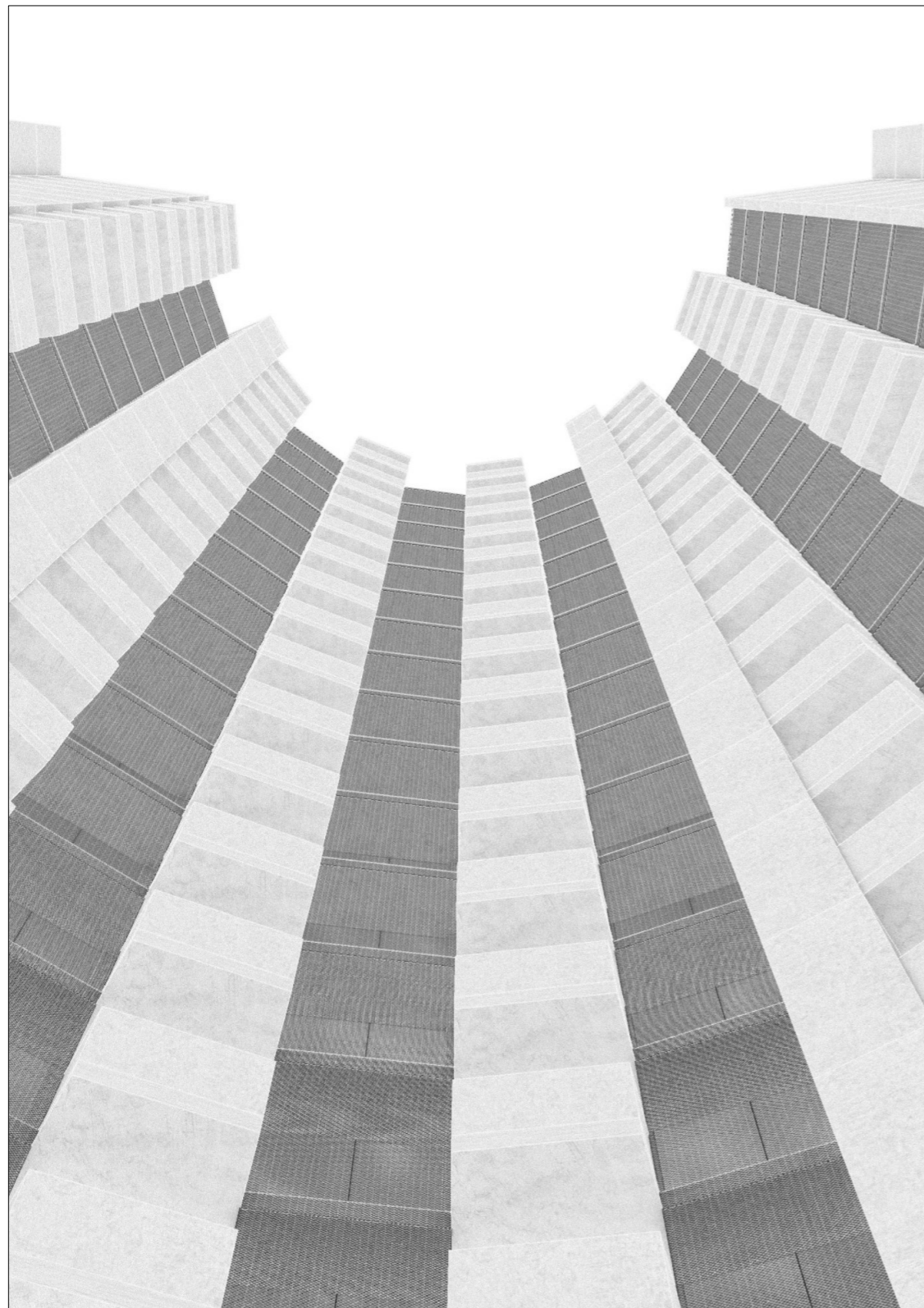
PŘÍPAD

ČSSOB HQ

Centrální sídlo Československé socialistické obchodní banky našlo svoje místo v prostoru uvolněném po demolici staré zástavby Radlic provedené při výstavbě metra. Výstup z jeho stanice navržená budova umístěná na tubus metra a sloupy kryje stejně jako točnu tramvají a podnikové parkoviště. Efektivita dopravy zaměstnanců na pracoviště je tak zajištěna. Výdech metra je pak zpracován jako komín propůjčující domu identitu a ujišťující pracující o lidových základech peněžního domu.

OBLAST Praha 3, Žižkov

SITUACE 100m

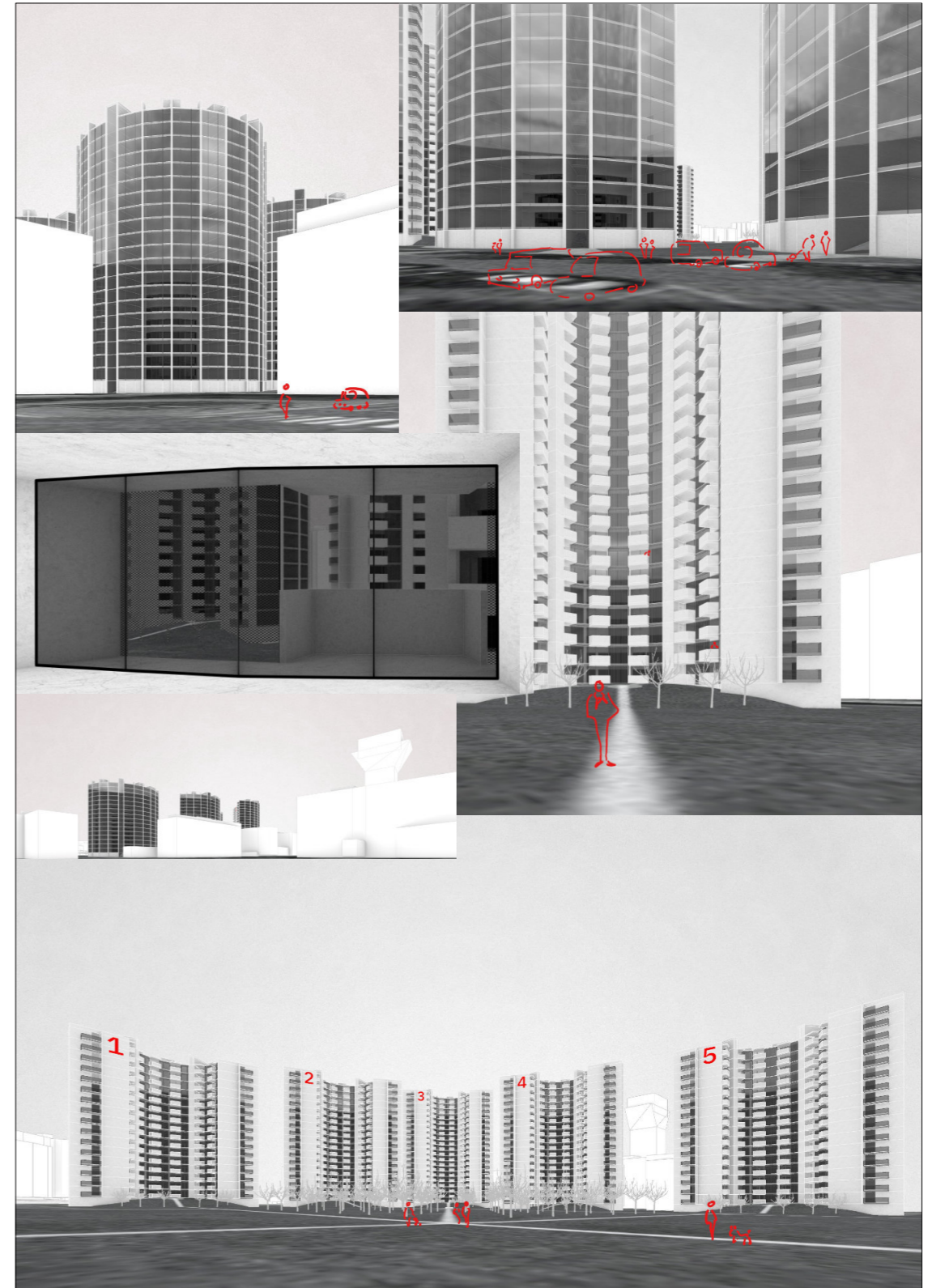
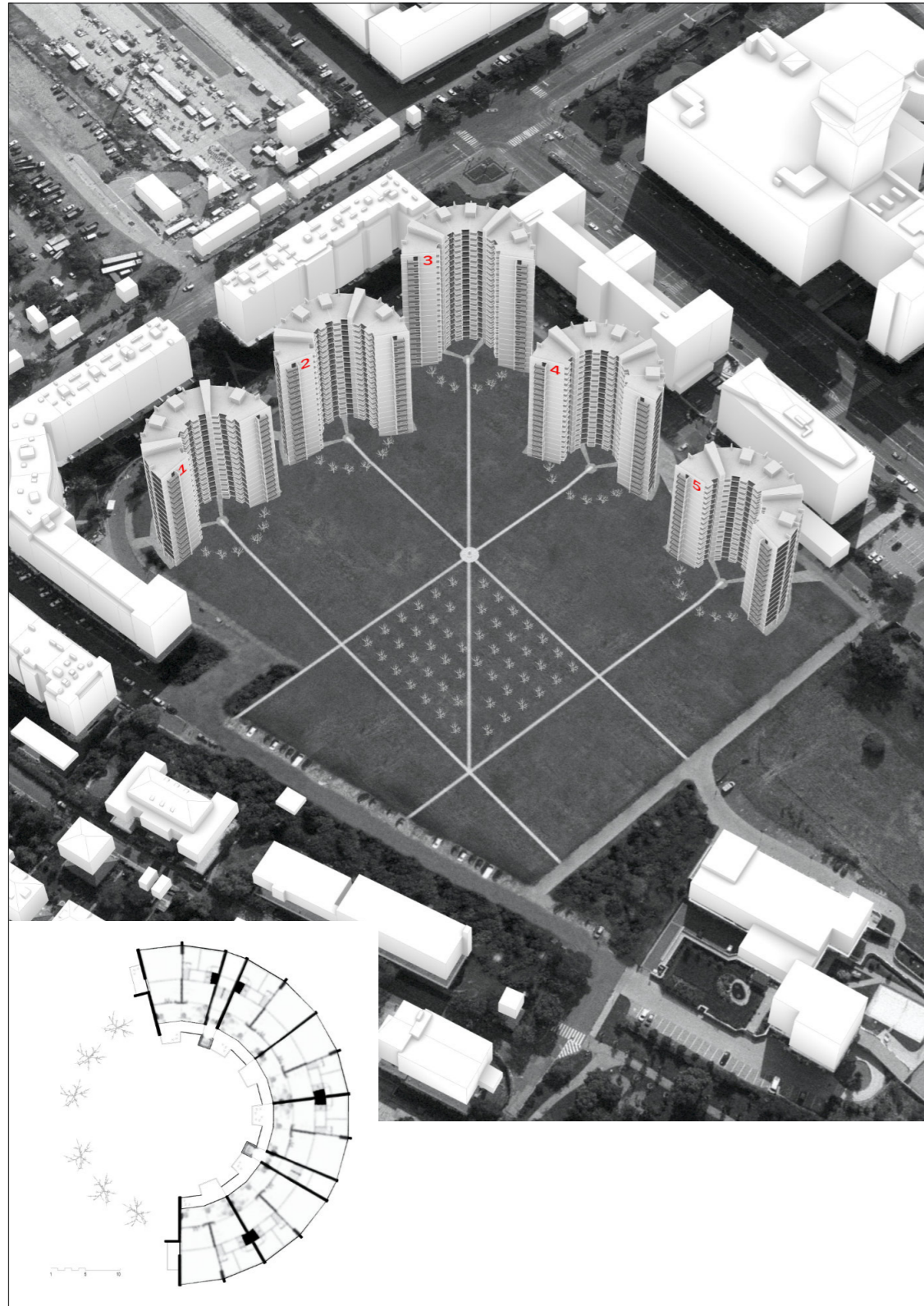

PŘÍPAD

Centrální ubytování SSM

Socialistický svaz mládeže dlouhodobě postrádal ubytovací prostory v hlavní městě, bylo proto rozhodnuto o výstavbě velkokapacitního komplexu na Žižkově. Tomu má tento reprezentativní soubor budov pomoci vytvořit nové centrum, jádro budoucího kampusu SSM. V duchu reprezentativnosti se nese i základ konceptu bytových věží, jejichž figura a rozmístění pomáhá otevřít všechny společné prostory výhledu na Pražský hrad.

OBLAST Praha 7, Holešovice

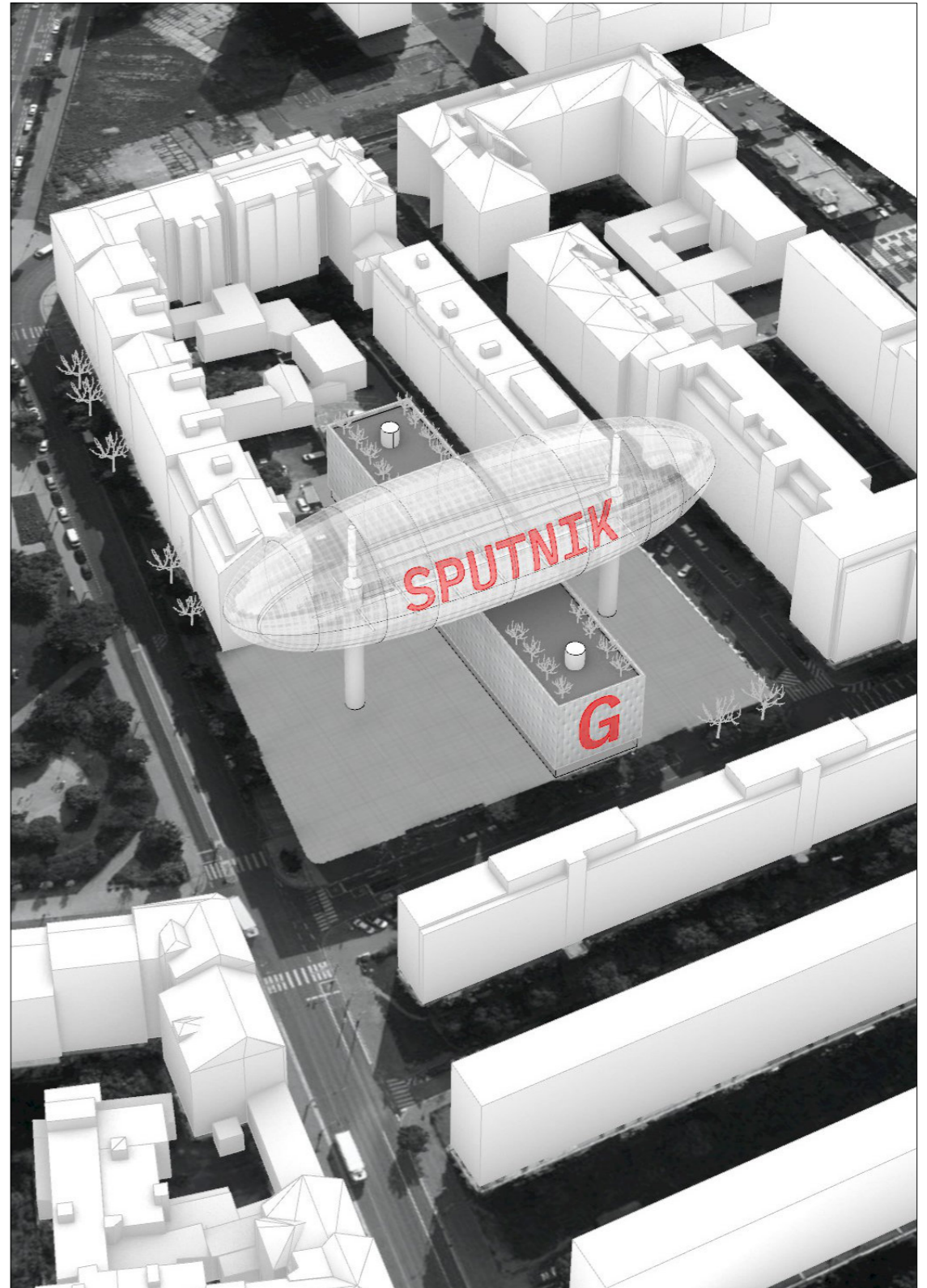
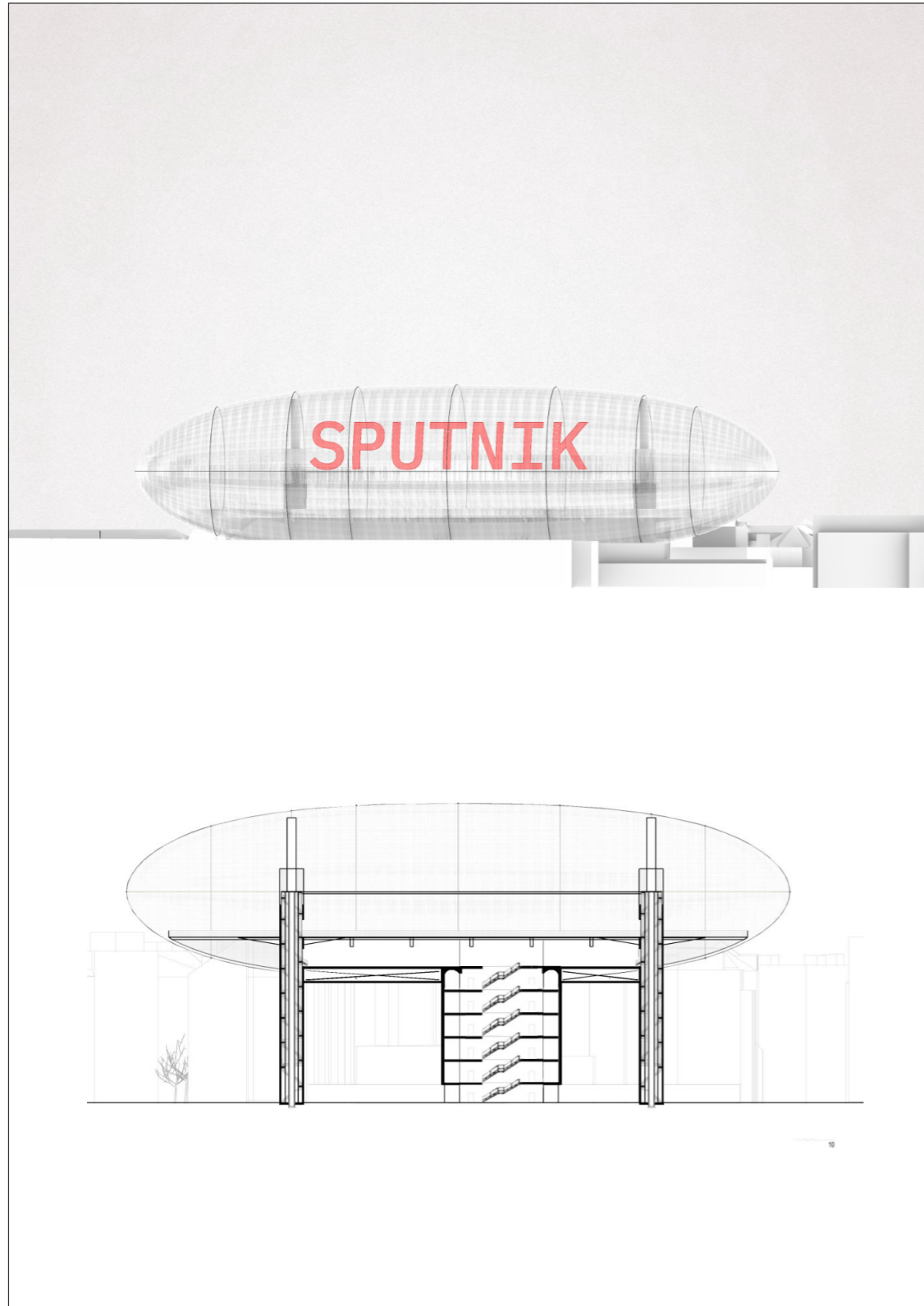
SITUACE 100m _____

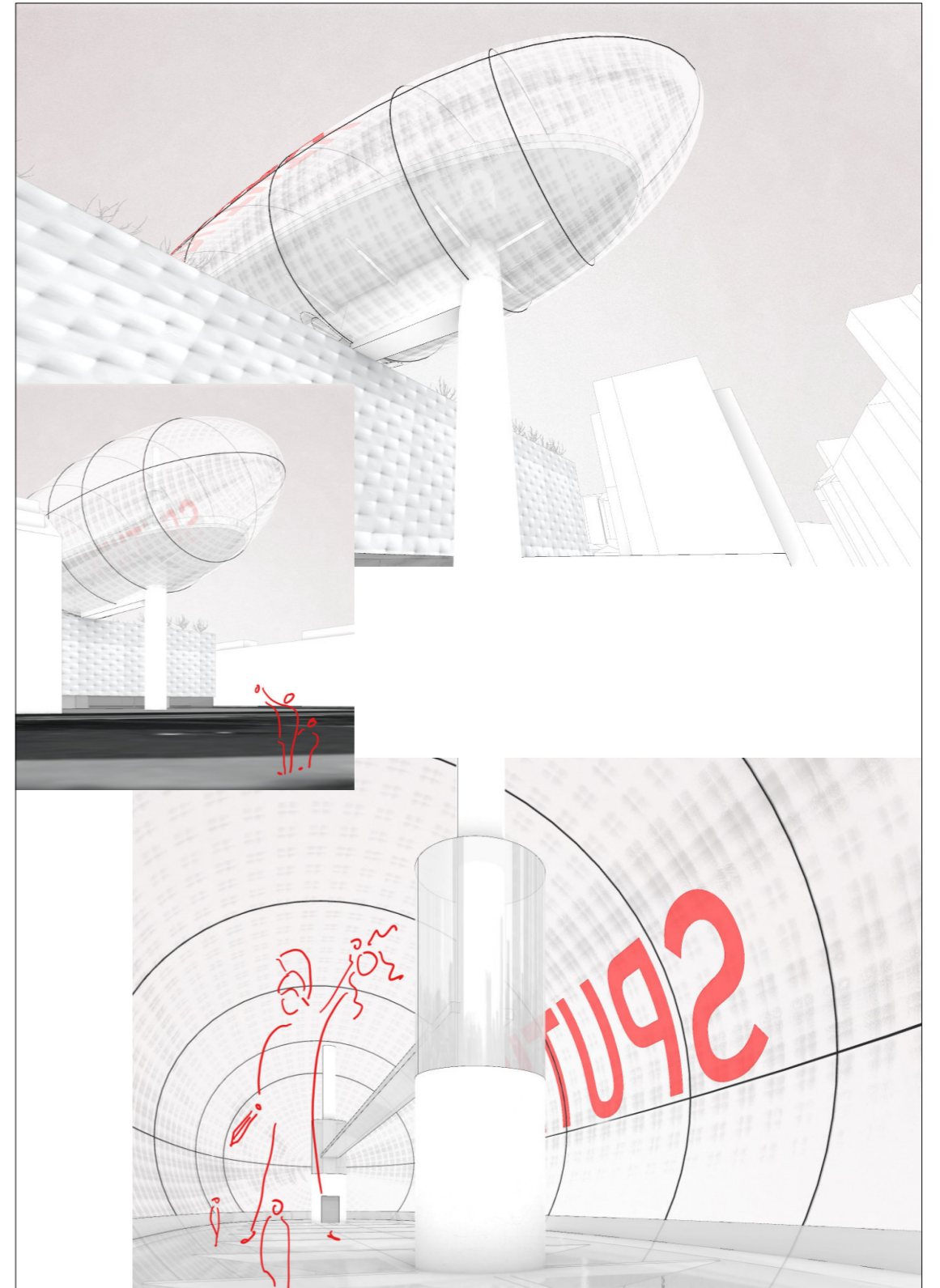
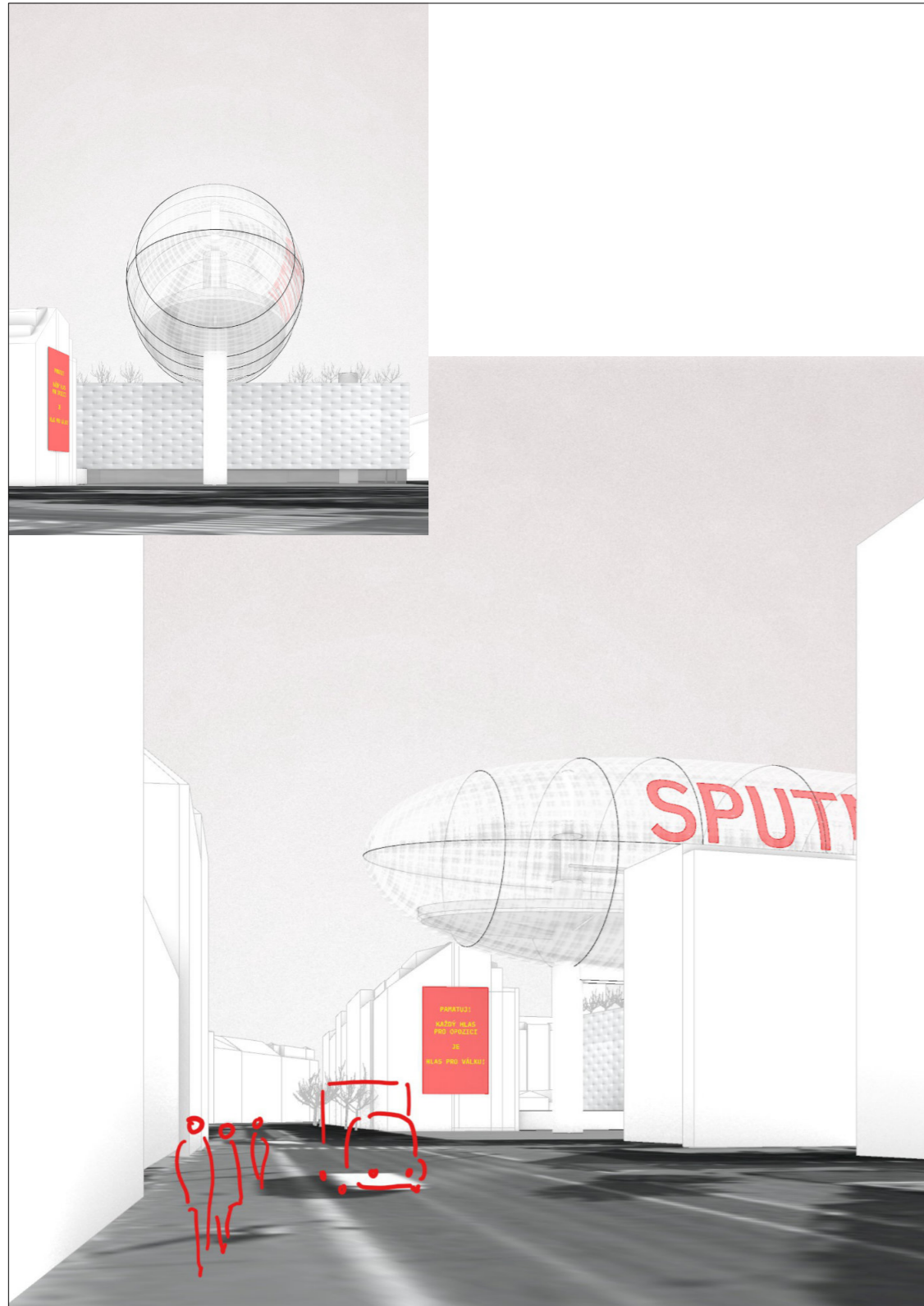

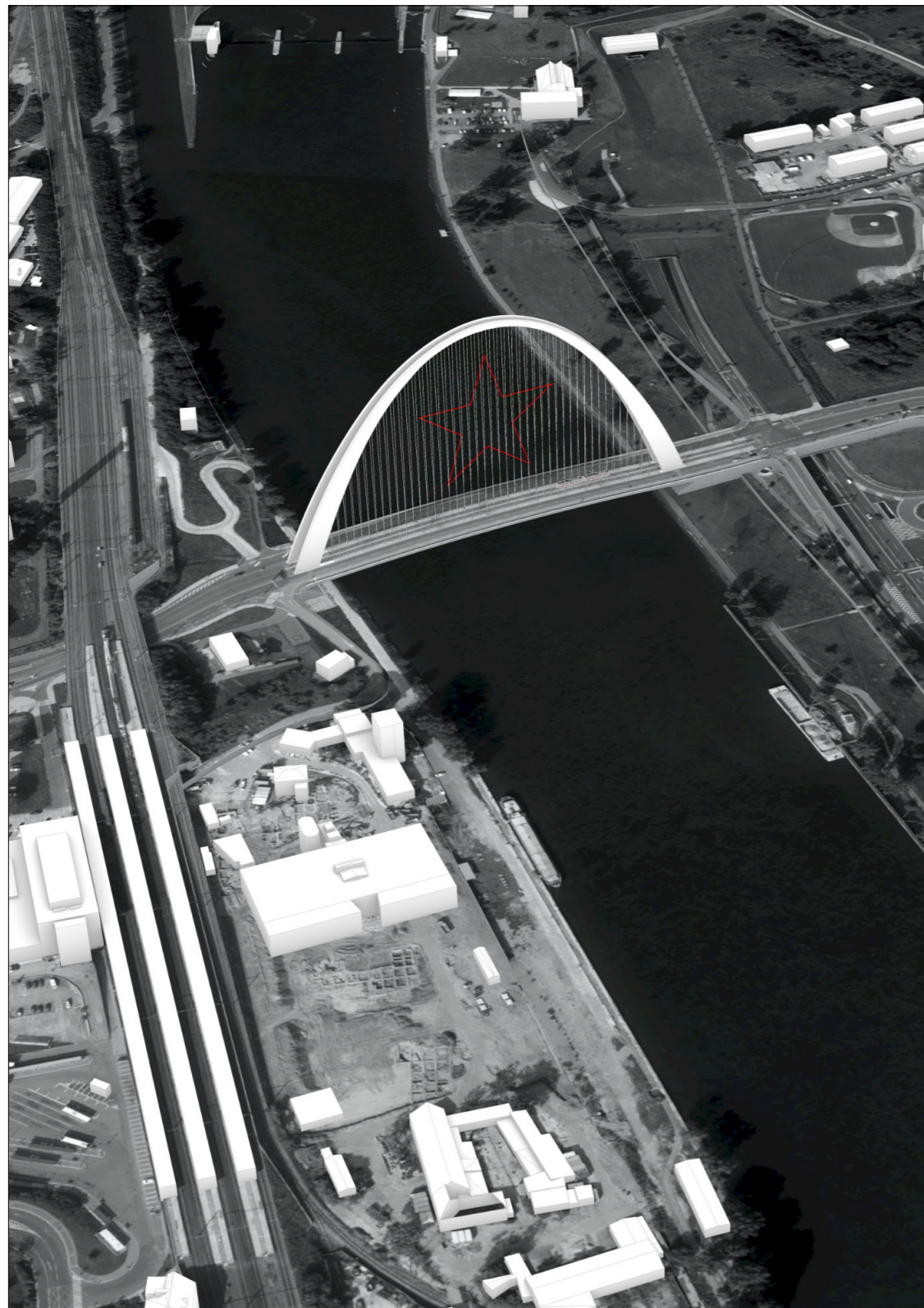
PŘÍPAD

Galerie Sputnik

Ve světle vývoje pracujícího člověka 21.století bylo shledáno, že Národní Galerie již nemůže naplnit jeho kulturní potřeby. Odpovědí je Galerie Sputnik, divácky atraktivní prostor pro atraktivní umění velkých formátů. Pro podtržení velkorysosti je hlavní výstavní sál vyzvednut až nad horizont běžných okolních domů, čímž je umocněn kulturní zážitek návštěvníků.

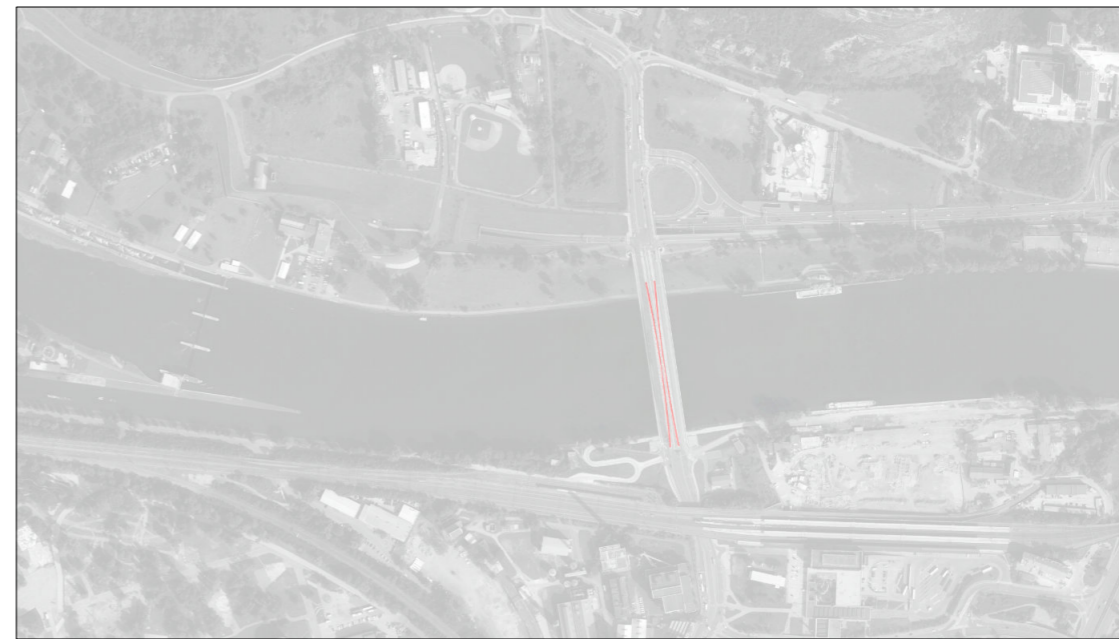

OBLAST Praha 7, Holešovice - Troja

SITUACE 100m ———

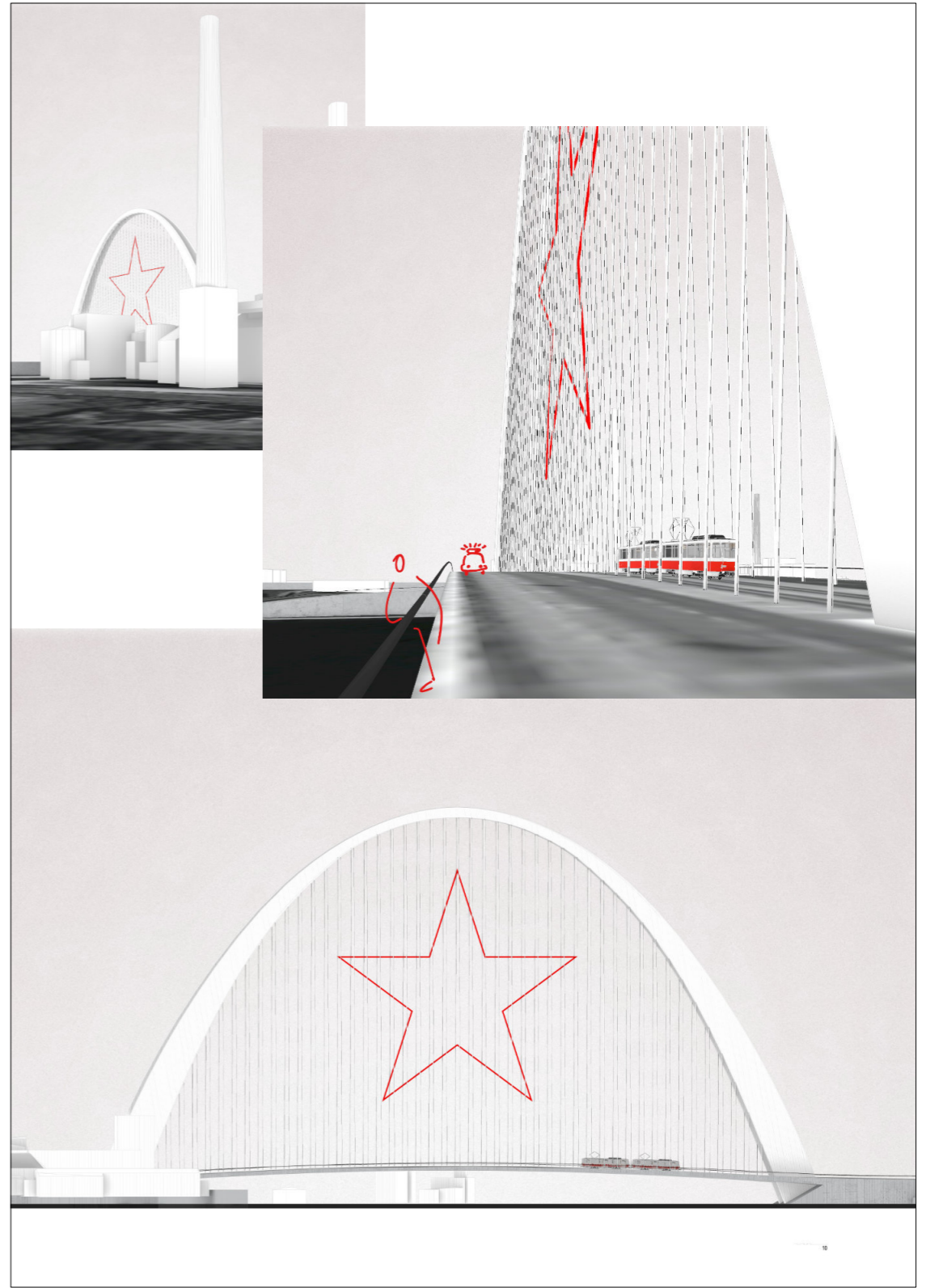

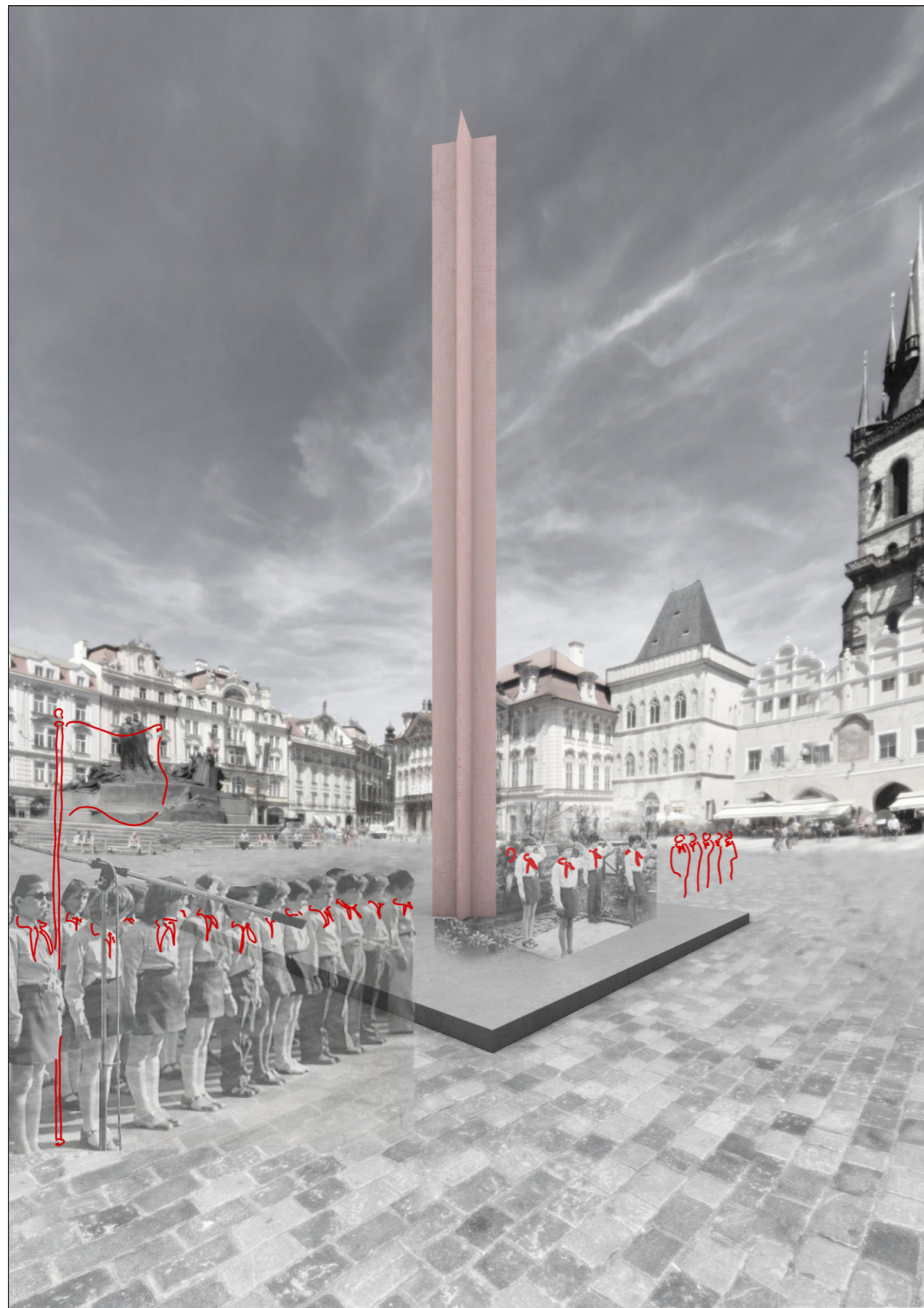
PŘÍPAD

Trojský most

Vystavěn jako oslava, vyvrcholení a brána do pokrokové sítě lodní dopravy kanálu Dunaj-Odra-Labe. Zvolená konstrukce přináší do panoramatu Prahy nejvyšší mostní oblouk v Evropě a do Česka světovou architekturu. Jde o odraz technologického počínu, jakým zmíněné vodní dílo je.

OBLAST Praha 1, Staroměstské náměstí

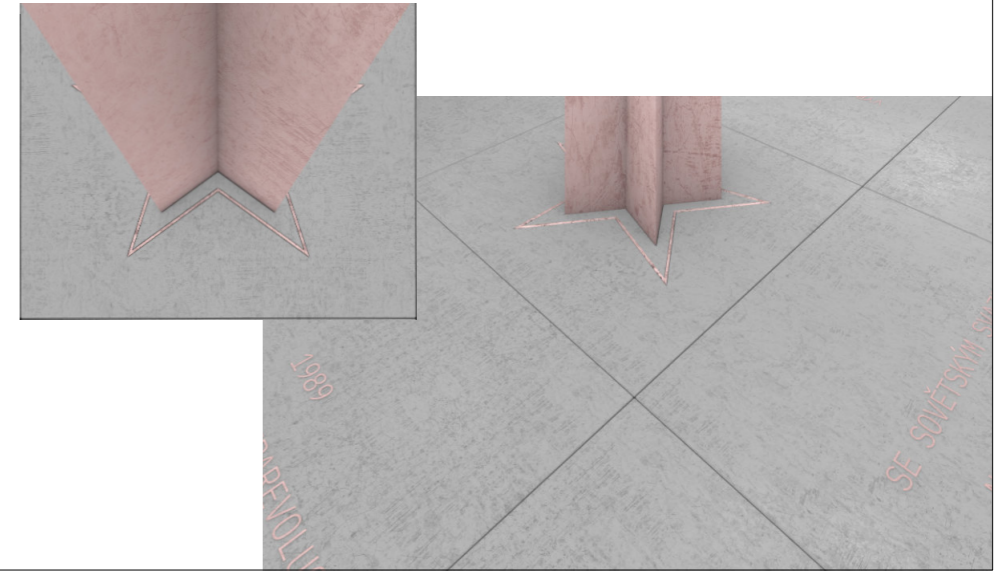
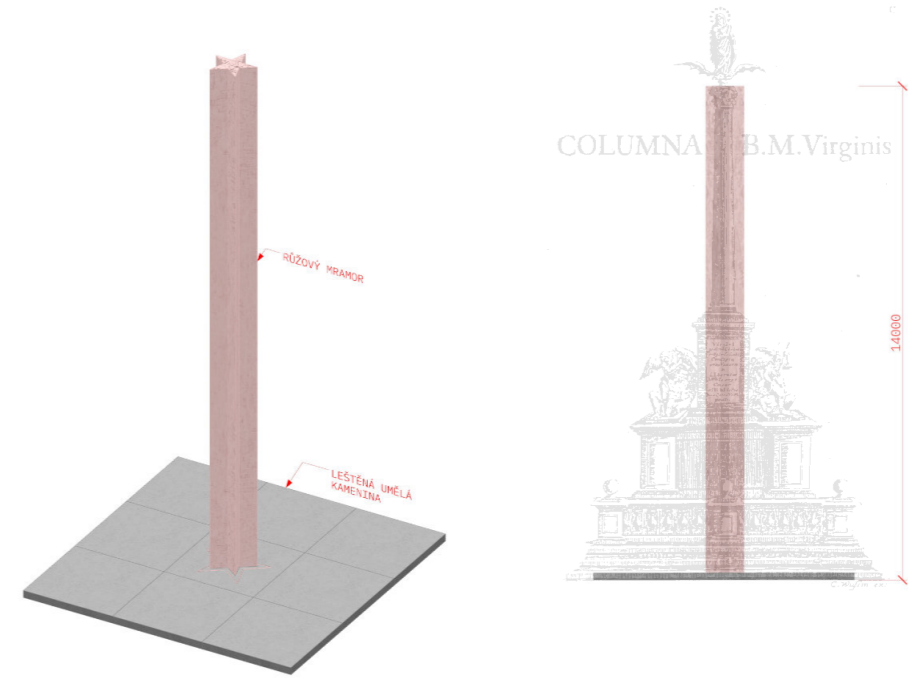
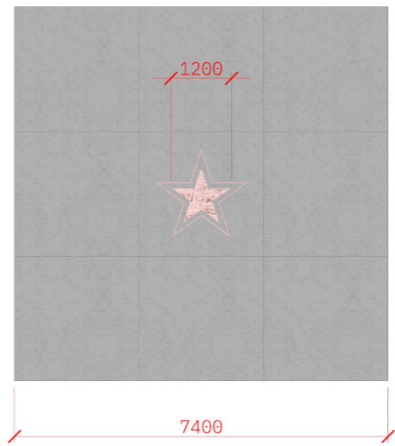
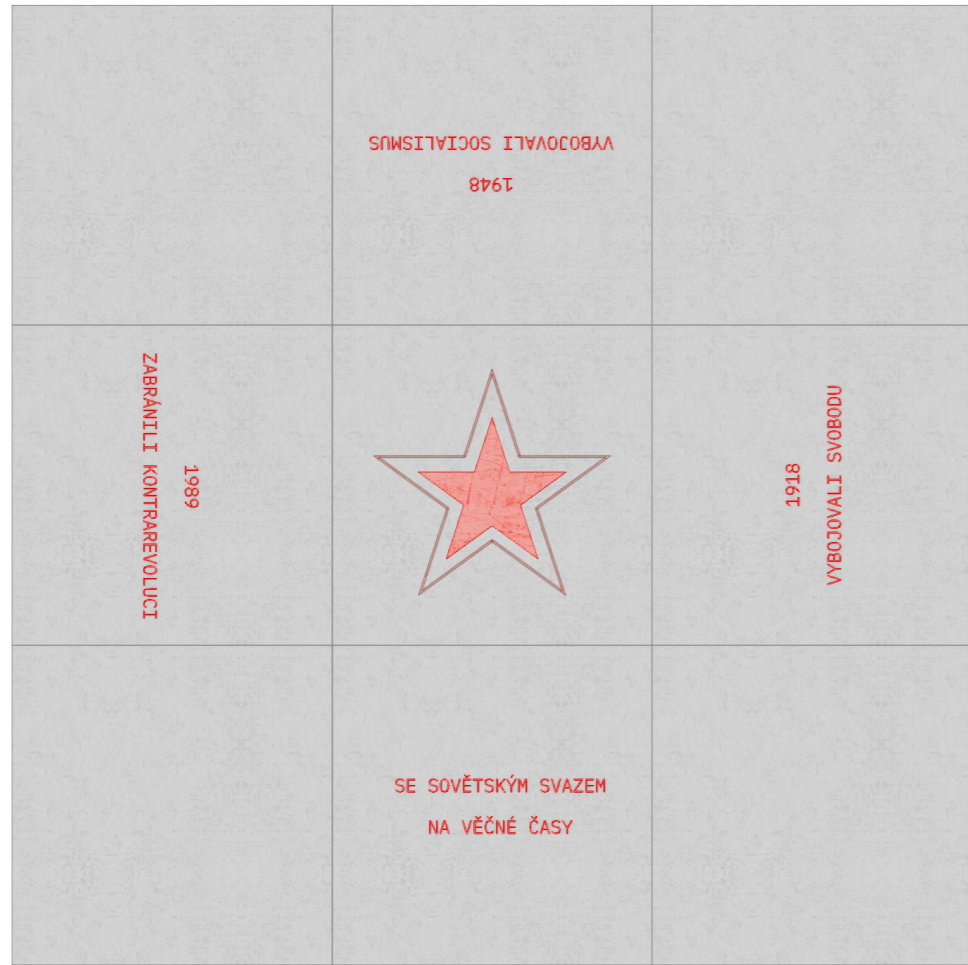
SITUACE 100m _____

PŘÍPAD

Sloup bratrské pomoci (bonusový případ)

K 30. výročí třetího osvobození Prahy bratrskými vojsky byl vztyčen tento sloup jako poděkování za odvrácení kontrarevoluce.

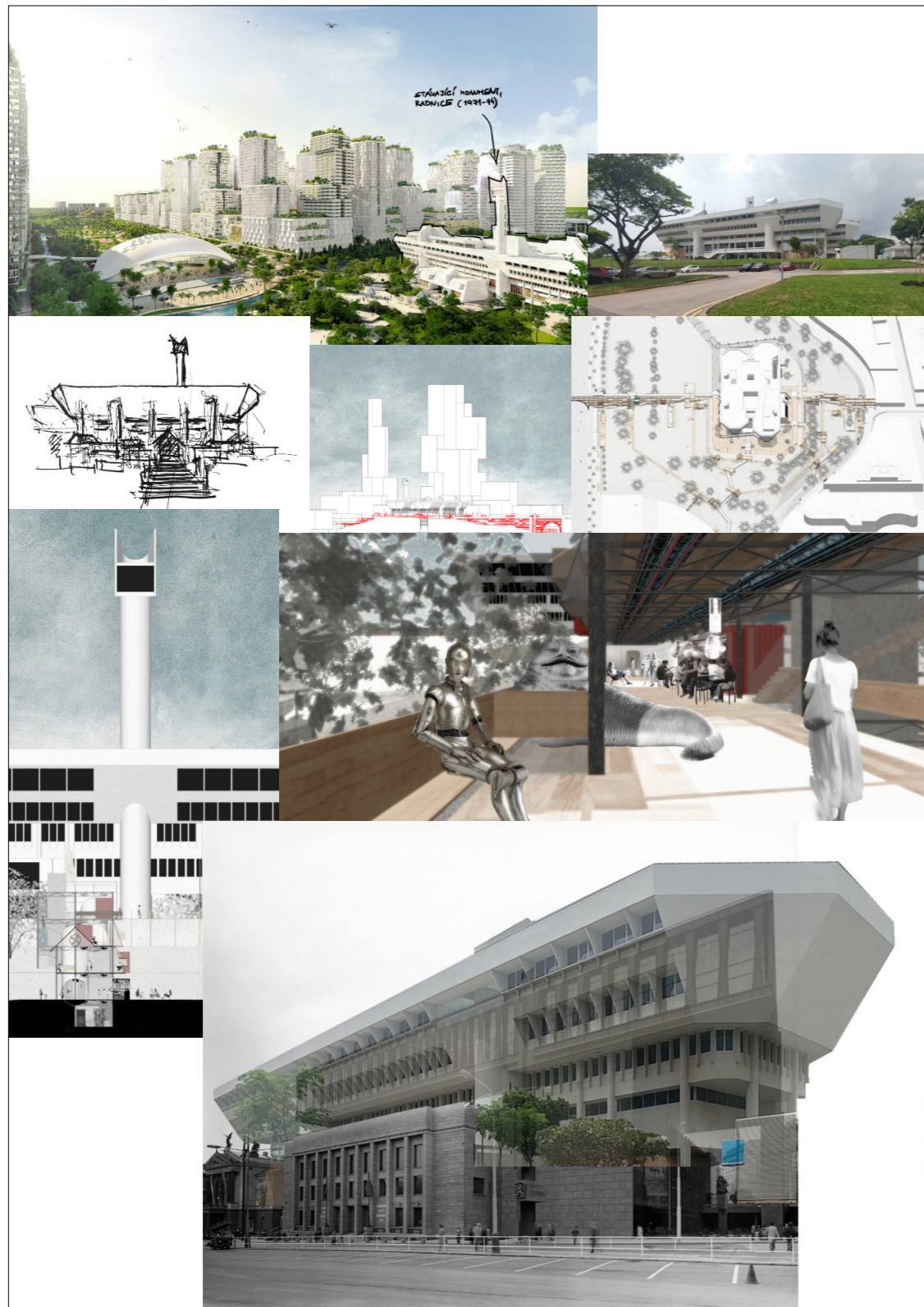
ČTENÍ

+ - SAMET

Doufám, že čtenáři, který vydržel až do tohoto bodu je nyní řádně vyděšen. Za to se mu omlouvám, byl to můj záměr. Vedle toho ale práce má myslím i svoje hororové kouzlo. Sám jsem se řádně bavil, když jsem se proměnil v herce děsivého představení a navrhoval jednotlivé „případy.“ To ovšem odeznělo, přetrvává zážitek z vyděšení (sebe sama). Toto téma diplomové práce jsem volil pro svou vlastní nejistotu ve vnímání polistopadové architektury. A vyděšen Prahou bez Sametu jsem opravdu dovedl ocenit prvky, které jsem předtím nevnímal. Hlavně jsem si však alespoň částečně vyjasnil, proč mi jiné stále přijdou v Praze cizí.

Nyní bych čtenáře rád znovu vyzval, aby si zkusil po absolvování tohoto zážitku projít (ve své hlavě, ale ještě lépe osobně) řešená místa v Praze. Nebo jiná, jemu blízká, která získala svou tvář až po Listopadu. Jako svého druhu pobídku se pokusím popsat, která byla mě práce nápomocná ve zmíněném urovnávání si myšlenek.

Nejsilněji na mě naštěstí stále působí ujištění se o celé řadě krásných momentů Prahy, o které bych nechtěl přijít. O čem jsem však přemýšlel dokola a nejurputněji jsou místa, která jakoby v Praze ani nebyla. Pokud na nich stojí dům, pro jeho „ego“ už zde nezbylo pro mě ani pro Prahu místo. Co mě děsí, je že stejného pocitu jsem si již užil dosyta při pobytu v Singapuru a při návštěvě Hong Kongu. Samozřejmě, Singapur je v principu zemí svobodnou, její představa je zde ale značně posunutá. A Hong Kong byl pro mě sudem se střešným prachem.

Pro snadnější popis zkušenosti se Singapurem si dovolím jako ilustraci použít svůj ateliérový projekt ze studijního pobytu. Ten se točí kolem osudu bývalé radnice části Jurong ze sedmdesátých let, dobové ikoně, která má v dohledné době zarůst do nové čtvrti výškových budov (což ověřoval i studentský návrh). Jako obranu proti jejímu úplnému potlačení jsem navrhoval pitoreskní strukturu odkazující se k její formě spjaté s původním bažinatým rázem území. Úprava okolí ji měla vrátit měřítko, náležitost k místu. Tedy svým způsobem jsem jí vědomě budoval „u nohou“ tematický zábavní park. Absurdní řešení, které ale svou „uřvaností“ odpovídalo agresivně plánované výstavby v okolí s obřím egem.

Ona schopnost popichovat architektonická díla za nabubřelé ego, které je jednou nohou již diktátorem, se mi za tento studijní pobyt řádně vytříbila. Je to ale dost podivná personifikace místa, podvědomě míchám ego autora i „domu“ do jednoho útvaru.

Z Prahy bez Sametu pak takováto nabubřelá ega koukají na všechny strany. Nabízí se možnost znovu vyděsit sebe sama, ptát se „freudovsky“ proč nazývám to co popichuji egem. Co je pak id, co je superego? Když vnímám, že ego místa je vyšinuté, znamená to nedostatek, zakrňelou část id či superega?

Při tomto popichování kroužím také okolo tématu místa, jednotky významu, nejen prostoru. Jsou to ne-místa o kterých mluvím jako o prostorech s nechutným egem? Když jsem v paralelách pokračoval, postavil jsem si velmi hrubě k sobě dva systémy: id – ego – superego a funkce – místo – genius loci. Když si totiž prohlížím hrůznou Prahu bez Sametu, vidím místa s egem predátora, která se snaží využít mocenského vakua ve chvíli, když je zakrňelá funkce či genius loci. Zde působí přirozeně, jsou to místa a ega totalitní. Z principu by pak taková ega měla v Praze naší reality působit jako vetřelci.

Poslední ilustrační obrázek, kde se prolíná Singapur s Karlem Pragerem, nemá být polemikou nad ani jednou z budov a její formou, jde jen o ilustraci kontaktu dvou hmot se značným egem, vlastně dvou domů-míst (horní a dolní), které spolu tančí, nikoli bojují. Aneb dovedu si představit i hmotu radnice Jurongu takto tančit s budovou peněžní burzy. To je vztah úplně jiný, než „zašlapání staré ikony do země,“ které dnes této bývalé radnici v Singapuru hrozí.

Porovnávám zde přitom dnešní Singapur s budovou postavenou v Praze totalitní, navrženou sice v náladě uvolnění šedesátých let, ale stále za vlády jedné strany. Jakto? Je možné, že genius loci (superego) Prahy má v sobě téma svobody pevně zakořeněné? Koukali skutečně soudruzi každý den na plastiku připomínající Jana Palacha? Rád bych tomu věřil, respektive rád bych se podílel na tom, aby zůstalo téma svobody v genu loci Prahy i nadále.

SPIS REFERENCÍ

- SAMET

Pro zájemce o další zkoumání pachutí fiktivní totalitní Prahy nabízím v této kapitole něco jako zvihlu kuchařku. Respektive považuji za záhodné umožnit čtenáři nahlédnout pod finální prezentovanou podobu. Jako nejlepší cesta se mi jeví prezentace referenčního materiálu, který je jádrem použité metody.

Vybrané reference jsou záměrně řazeny bez hlubšího přihlížení k jejich formátu, období vzniku, či lokalitě, ke které se vztahují. Nejde rozhodně ani o kompletní soupis, spíše o ilustraci motivů, které jsem použil pro sestavení prezentované alternativní reality. Každou z nich se tedy snažím popsat a odůvodnit její relevanci, respektive důvod pro její "zařazení do spisu."

Zpět k použité metodě a také k paralele s prací filmového architekta, pro kterou je rozhodující zmiňovaná uvěřitelnost. Tu bych rád čerpal ze síly obrazu, nikoli z konstrukce kontrafaktické historie či kontrafaktické architektury v pozadí. Pracuji tak se samotnými referencemi, které „rozebírám, rozstíhávám, ohýbám, překládám a znovu spojuji“ ne nepodobně jako když se tvoří „moodboard“ pro nový film. V tomto způsobu práce hledám také cestu, jak být upřímnější a čitelnější. V hlavě mi zní varování Rolanda Barthesse před dvojsečností vizuálního média. Vytváření obrazu vždy pracuje s komplexními prvky, každý je svým způsobem symbolem, který za sebou ukrývá celý kulturní fenomén. Jejich plné ovládnutí není možné. A hlavně si nemyslím, že bych měl právo na to vybírat, které z řady možných čtení by mělo být "denotátem."

Ostatně otevřenost je žádoucí od začátku, vždyť ponoukám čtenáře k tomu, aby si skrze zážitek z hororové vize Prahy hledal další vlastní možnosti jejího čtení, vlastní „konotace.“

PŘÍPAD	Tai Kwun, Centre for Heritage & Arts
OBLAST	Hong Kong
AUTOR	Herzog & de Meuron, Purcell
ROK	2006 - 2018
ZDROJE	https://www.herzogdemeuron.com/index/projects/complete-works/276-300/296-tai-kwun.html

VZTAH K SAMETU

Vyjma kontrastu nejvýraznějšího, mezi světem výškových staveb a světem z dob koloniálních, vznikl zde s touto realizací ještě kontrast druhý, který se již odehrává na úrovni jednotlivých hmot objektů - původních a současných. Ani jedna ze stran není bezbranná, obě jsou značně sebevědomé a jejich konfrontace má architektky jasně vymezená pravidla, probíhající zápas pak vytváří prostředí příjemné, kde lze kvality obou stran pozorovat snad o to výrazněji, že si stojí v opozici. Ale nejsou si úplně odrtzené, jako zápasníci rozčlenění do jednotlivých kategorií si nemohou být nepodobní.

Na druhé straně těžko mohl kdokoli architektky popotahovat, že nenavrhují sebevědomě, že chtějí stavět budovu, která nebude dostatečně strhávat pozornost už na první pohled. A že právě takové společenské (tím myslím i politické) zadání bylo, ať vyslovené či ne, je nabílední (viz případ „Urban Design Guidelines For Hong Kong“). Nabízí se proto myšlenka, že tento způsob vztahu k architektonickému dědictví je jeden z mála, který může v nesvobodné společnosti kvalitně fungovat, dal by se tedy označit za jeden z typických?

PŘÍPAD	Nová scéna Národního divadla
OBLAST	Praha
AUTOR	Karel Prager
ROK	1977 - 1983
ZDROJE	https://cs.wikipedia.org/wiki/Nov%C3%A1_sc%C3%A9na_(Praha)

VZTAH K SAMETU

Vrátím se v příkladech na skok do Prahy, k architektuře, které rozhodně sebevědomí ani síla nechybí; Nová scéna? O necitlivou a „zlou“ stavbu rozhodně nejde, ale o partnera ve vztahu dvou výrazných hráčů stojících pospolu. Zmiňuji ji kvůli úvahám o možnostech citlivé architektury ve společnosti nesvobody. Těžko si představuji jen o píd „měkčí“ dům, než je Pragerova Nová scéna, který by pro tak reprezentativní stavbu v prostředí totality měl šanci být realizován. Ona pocta ukrytá v napětí mezi budovami, kde oba hráči mohou zůstat lehce sebestřední, jako skutečný znak architektury v okovech, která hledá své místo jako součást vystavěného prostředí?

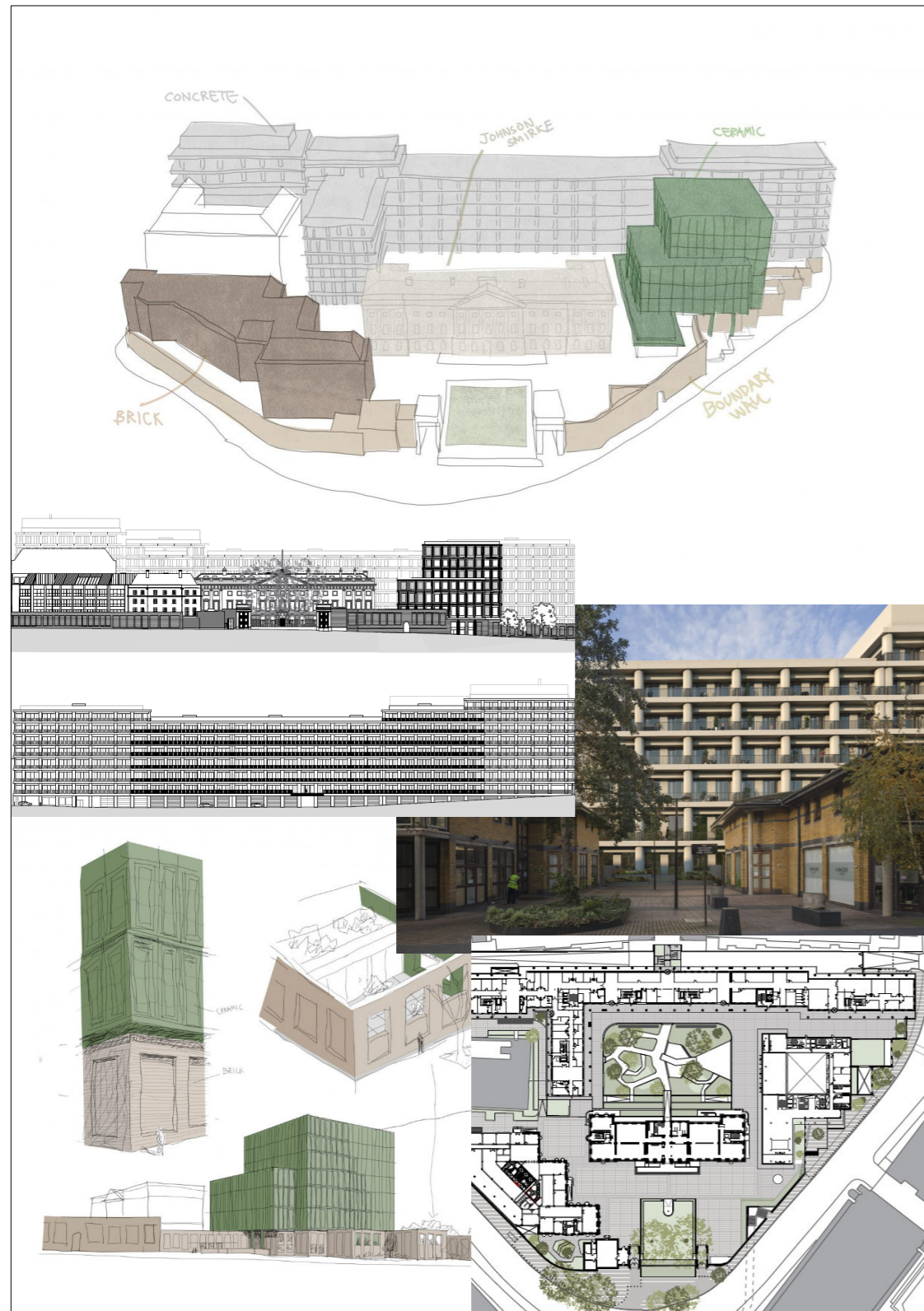
PŘÍPAD	CCC Peking
OBLAST	Peking
AUTOR	Fránek Architects
ROK	2012
ZDROJE	http://www.franeckarchitects.cz/en/project/ccc-peking/

VZTAH K SAMETU

Zůstávám u tématu tuzemského architekta pracujícího v prostoru společnosti značné nesvobody. I tuto stavbu vnímám jako silný, oním jedním okem na okolí podezřívavě mžourající dům. Leč zde není vytvářeno napětí mezi dvěma silnými hráči, ani nejde o „koolhaasovské fuck the context,“ snad je to bizarní mutace, kde svět „teď a tady“ má realizovat myšlenku říše věčnosti.

„CCC vyrostla ve čtvrti, kde vznikají galerie reprezentující západní země a umělce, zatím se v ní nachází přes tři stovky muzeí a galerií.“ (Markéta Horešová, <https://www.archiweb.cz/en/n/home/galerista-sklenar-veze-do-ciny-grygara-a-pripravuje-tam-galerii>)

Možná je tedy přirozené, že celá budova promlouvá výhradně svou nesmírně tvrdohlavou čelní fasádou, protože jen ta má právo vstoupit do světa věčnosti, v tomto světě tvrdé konkurence nesčetných dalších nominantů není na nic víc místo, na nic víc není nikdo zvědav.

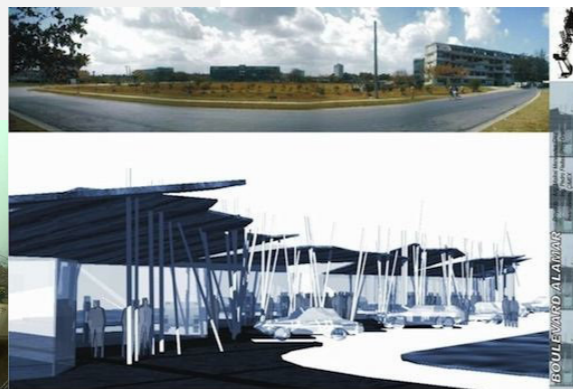
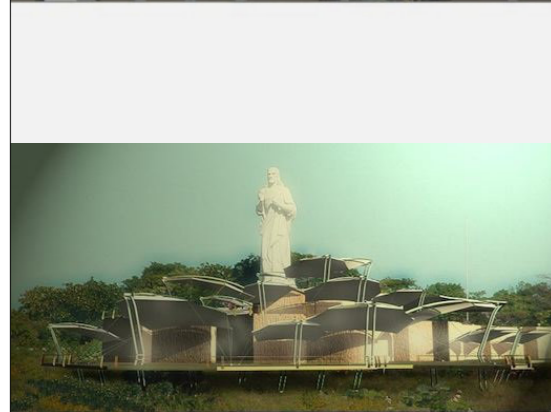

PŘÍPAD	Čínská ambasáda v Londýně
OBLAST	Londýn
AUTOR	David Chipperfield Architects
ROK	2021
ZDROJE	https://www.architectsjournal.co.uk/news/first-glimpse-of-david-chipperfield-designs-for-new-chinese-embassy

VZTAH K SAMETU

Snad úplně nezávisle na schopnostech architekta či kvalitách místa, lze i v tomto případě (z toho mála nyní dostupných informací o projektu) vyčíst omezení slovníku a pestrosti komunikace (jinak tomuto architektonickému studiu nanejvýš vlastní), kterou návrh hovoří. Vidím za tím bariéru, cenzuru, kterou nastavil čínský klient a architektům ji nedovolí prolomit. Požadování architektury, která hovoří jednoduchým jazykem (a kde sdělení mají pokud možno jen jednu vrstvu, jakási obludná mutace postmoderní touhy po čitelnosti) není však vlastní pouze klientům světa nesvobody, ale „silným egům“ obecně.

A snad právě v těchto případech se více než kdy jindy architekti stávají pouze svým podpisem pod projektem, módní značkou (u které každý ví, jak vypadá její produkt).

PŘÍPAD	Touha mladých kubánských architektů po realizaci soudobého myšlení
OBLAST	Havana
AUTOR	Tania Pedrosa, Andro Martell, Francisco Cuerdas, Orlando Inclán, Marilyn Mederos, Ihosvany de Oca, Maikel Menendez
ROK	2011
ZDROJE	https://designobserver.com/feature/cuba-libre-contemporary-architecture-in-havana/30568

VZTAH K SAMETU

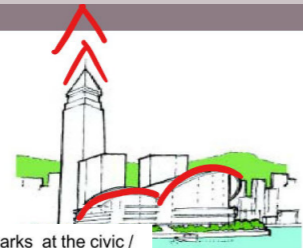
Podle autorů článku, ze kterého tuto referenci čerpám, byly některé z projektů, jejichž vizualizace zde přikládám, předloženy v rámci nečetných kubánských architektonických soutěží, jinak jde ale o jakýsi architektonický samizdat. Nezávisle na kvalitě či výstřednosti návrhů je tvorba projektů do šuplíku, nebo spíše pro více či méně uzavřené architektonické publikum, v situaci, kdy státní moc razí jednoznačný a normativní pohled na architekturu, snad přirozené vyústění zoufalé situace. Takovéto projekty se však do čistě vizuálního obrazu města nepromítnou a ten může zůstat v rukou užšího kruhu aktivních architektů.

URBAN DESIGN GUIDELINES for Hong Kong

Achievement of Well-designed Waterfronts

To ensure that the waterfront of Victoria Harbour continues to project the unique identity of Hong Kong, visually interesting water edges should be maintained with innovative building design encouraged. In this connection, the Town Planning Board has published a statement on "Vision & Goals for Victoria Harbour" to call for effort to enhance the images of Victoria Harbour.

- Introduce landmarks at suitable locations, for example at the harbour entrance or to mark a district. Well-designed low-rise buildings can also achieve this goal on the waterfront such as the Hong Kong Convention and Exhibition Centre New Wing in Wan Chai.

- Create landmarks at the civic / commercial centres or focal points where appropriate.

Town Planning Board has published the "Vision & Goals for Victoria Harbour"

To maintain visually interesting water edges

To enhance the image of Victoria Harbour

To encourage innovative building design

PŘÍPAD	Urban Design Guidelines For Hong Kong
OBLAST	Hong Kong
AUTOR	Planning Department, Hong Kong SAR Government
ROK	2014
ZDROJE	https://www.pland.gov.hk/pland_en/p_study/comp_s/udg/udg_es/main.html , Planning Department, Hong Kong SAR Government, CW Ho Associates: Urban Design Guidelines for Hong Kong

VZTAH K SAMETU

Vybráno je zde několik bodů z části oficiální publikace, kde se hovoří o nárocích na nové stavby pro část nábřeží Hong Kongu. V systému, kde moc úředníka je natolik pevná jako v administrativě, kterou postupně pohlcuje Čína, postačí materiály snad ještě více strohé a stručné než pověstné stavební předpisy z Londýna, jež bezesporu byly vzorem na počátku plánování Hong Kongu jako moderního města. Co pak bude pro úředníky vykonávající stavební dohled nad projektem, jehož osud budou mít v rukou, hlavní kritérium, si dovedu představit: „Chceme mít Hong Kong silný. Je dům, který navrhujete dostatečně silný?“ Dodržení stanovených základních limitů je pak předpokládáno automaticky a stává se pouze formalitou, jelikož jsou jejich hodnoty posunuty mimo relevanci.

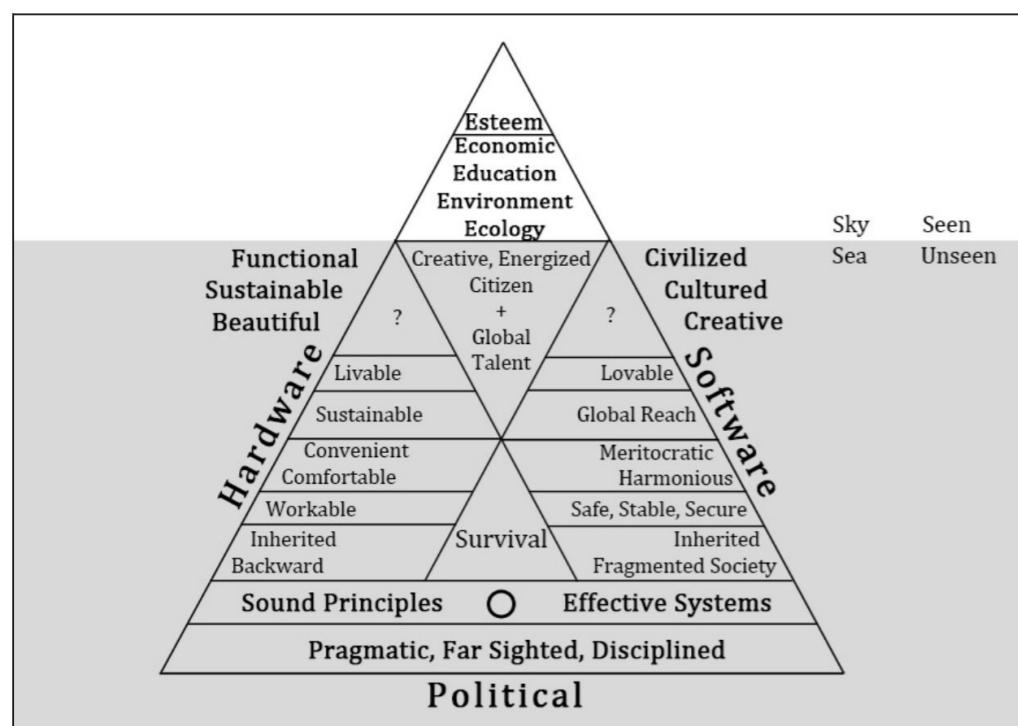

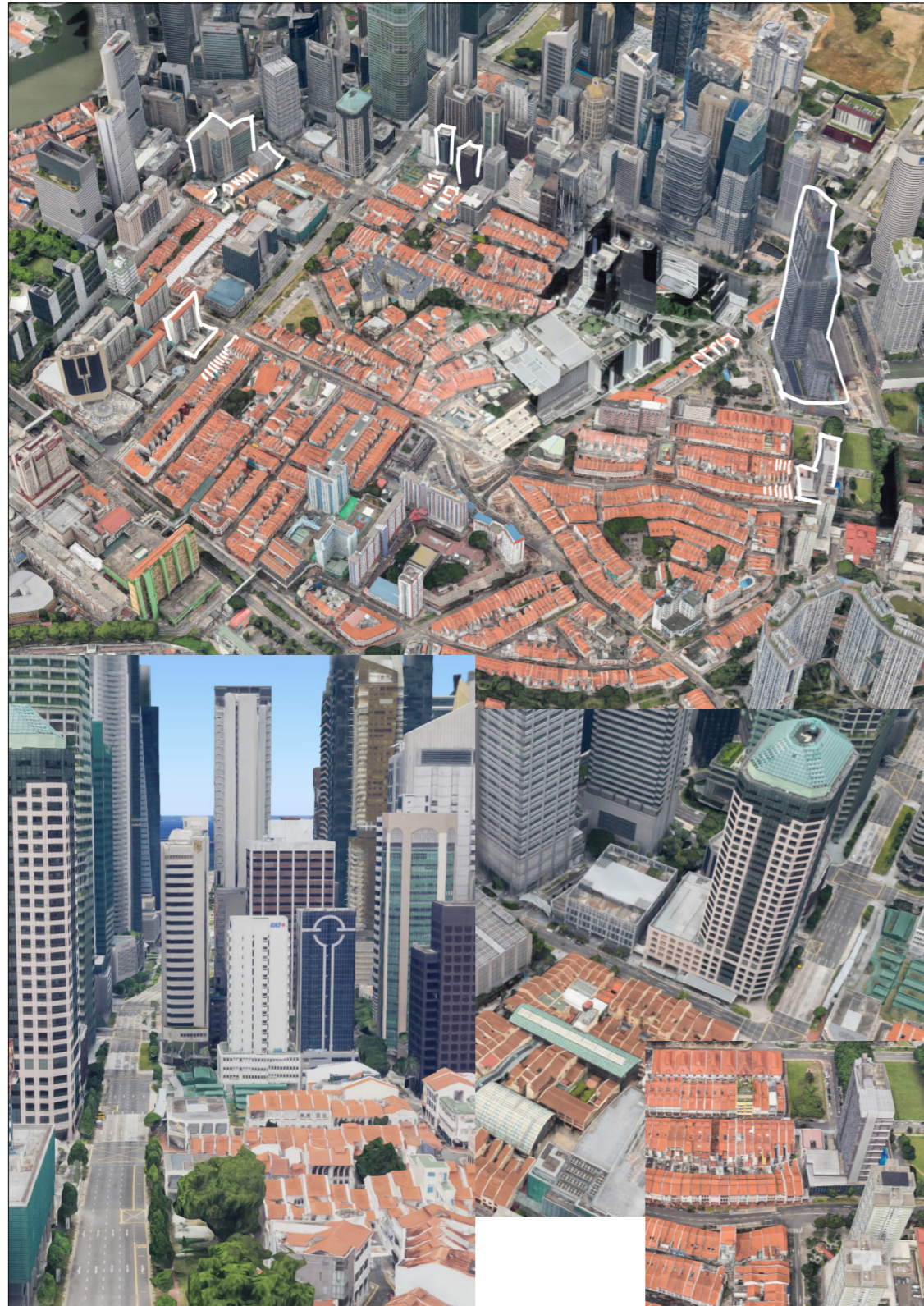
Figure 7. Hard Work Pays Off

PŘÍPAD	"Planning and Urbanisation ind Singapore"
OBLAST	Singapur
AUTOR	Liu Thai Ker, URA Singapore
ROK	2015
ZDROJE	Liu Thai Ker, URA. PLANNING & URBANISATION IN SINGAPORE: A 50-Year Journey. str. 37

VZTAH K SAMETU

Přiznávám, že vytrhávám toto schéma z kontextu, což je z principu nefér, ale u této publikace si to několikrát dovolím. Řekněme, že postačí vnímat jednotlivé termíny bez důkladnějšího vnímání jejich vzájemné vazby - jako hromadu se společným jmenovatelem (vývoj územního plánování Singapur). Urbanismus jako nástroj pro přežití a rozvoj jednoho jediného organismu, efektivní systém potkává nebe a moře, Maslowova pyramida okořeněná Taoismem. Neexistuje kombinace, kterou by nemohl ve své hlavě architekt přetavit ve smysluplný výsledek, jeho intuice a kreativita v tomto směru skutečně nemá meze. Ale to ani sociální inženýrství.

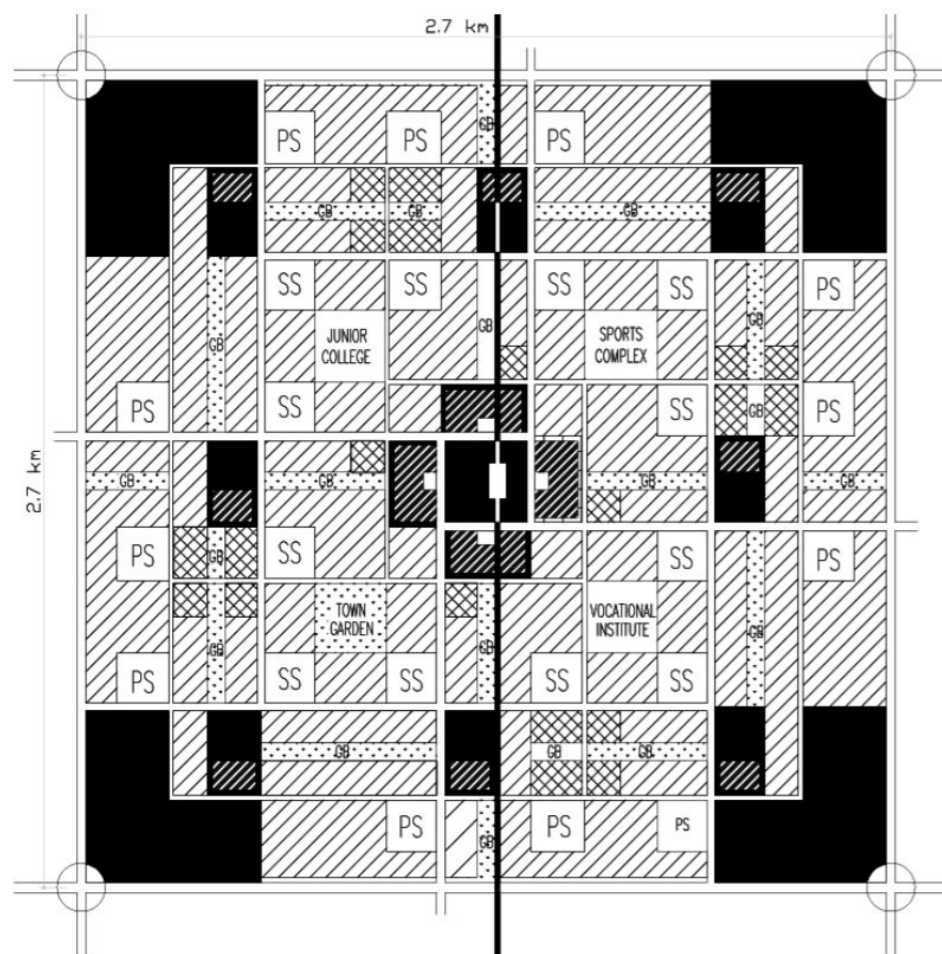
Jako třešnička ještě jedna citace autora z téže stránky, další popisek k zobrazenému schématu: „Figure 7 summarises the handsome rewards of our arduous urbanisation journey.“

PŘÍPAD	China Town
OBLAST	Singapur
AUTOR	URA Singapore
ROK	--
ZDROJE	https://www.google.com/maps

VZTAH K SAMETU

Vznik tohoto propastného rozdílu měřítek, dvou různých světů, které fungují spíše vedle sebe než spolu, není jen věcí překotného vývoje, kde svět mrakodrapů vyrostl během několika málo dekad. Podstatná je i touha po čitelnosti a prezentaci silného politického a kulturního gesta: konzervace historických čtvrtí. V nich je hmotová regulace naopak velmi tvrdá, v praxi jde spíše o stavební uzávěru. Zejména když je tomuto silnému gestu obětováno tolik „neprostavěných metrů čtverečních," je požadováno, aby bylo vidět jasně a ze všech směrů a pohledů. Tato hrana mezi světy tak vypadá téměř stejně v každé své části, ostatně přesně tak, jak regulace žádá. Nabízí se tedy jen několik omezených typů míst a prostředí, které se pravidelně střídají. Vzniká místo s obřími kontrasty, ale velmi malou pestrostí.

NEW TOWN STRUCTURAL MODEL PLAN

SCALE : 0 100 200 300 M 1:40,000

LEGEND

PUBLIC HOUSING	COMMERCIAL CENTRE	INDUSTRY
SPECIAL HOUSING	COMMERCIAL RESERVE SITE	ALL TYPE OF SITE
PS - PRIMARY SCHOOL	SS - SECONDARY SCHOOL	

Source : Housing Development Board, Singapore, October 1999

PŘÍPAD "Planning and Urbanisation ind Singapore"

OBLAST Singapur

AUTOR Liu Thai Ker, URA Singapore

ROK 2015

ZDROJE Liu Thai Ker, URA. PLANNING & URBANISATION IN SINGAPORE: A 50-Year Journey. str. 32

VZTAH K SAMETU

Na jednu stranu je zábavné pozorovat grafickou a snad i obsahovou podobnost tohoto modelového plánu s plánkem kláštera ze St. Gallen, na druhou stranu děsí pohled na měřítko. Centrální plánování je zde dovršeno, nezůstává prostor ani prvek, který by se vyhnul jeho kontrole. Model výstavby je tržní, regulace je pak často doprovázena použitím ohromných finančních prostředků, kterými tato státní instituce disponuje. Předpokládat, že nutně existuje paralela mezi rozvojem tržní ekonomiky a liberalizací města, natož jeho plánování, nelze.

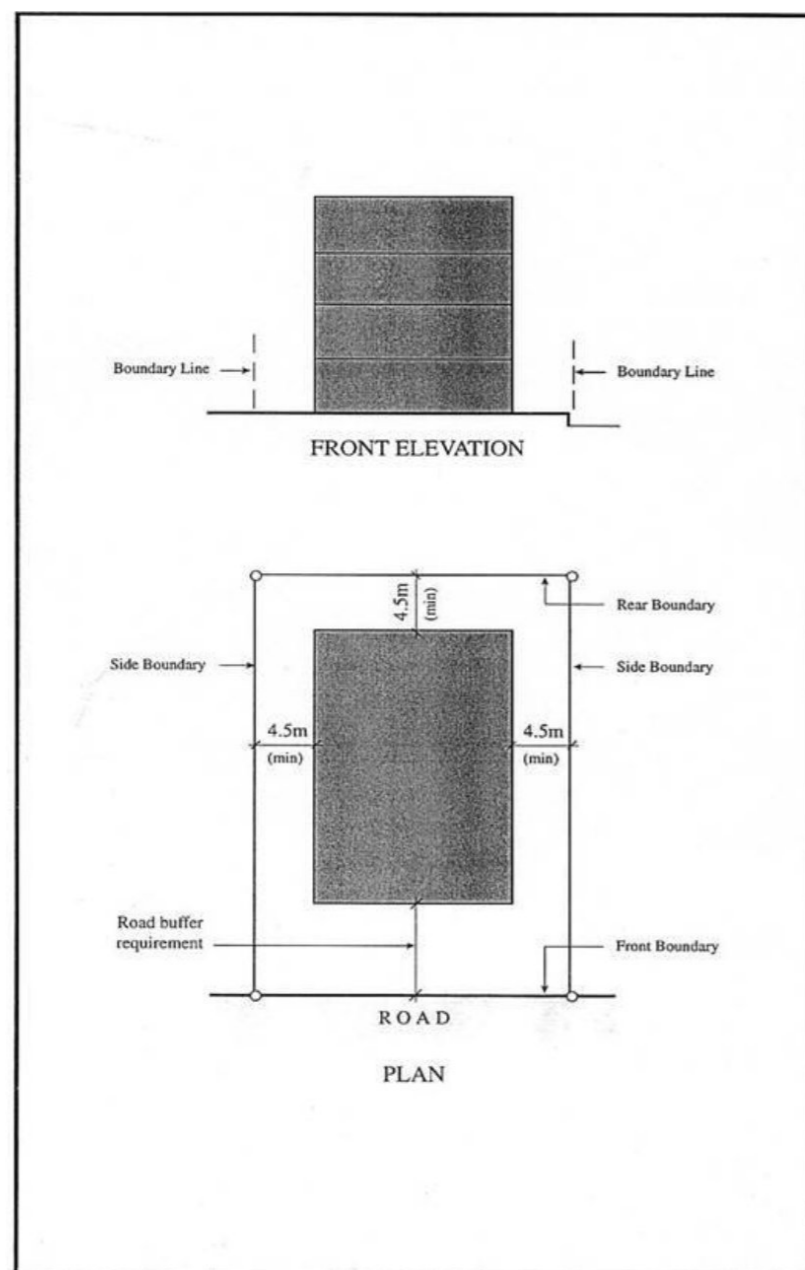
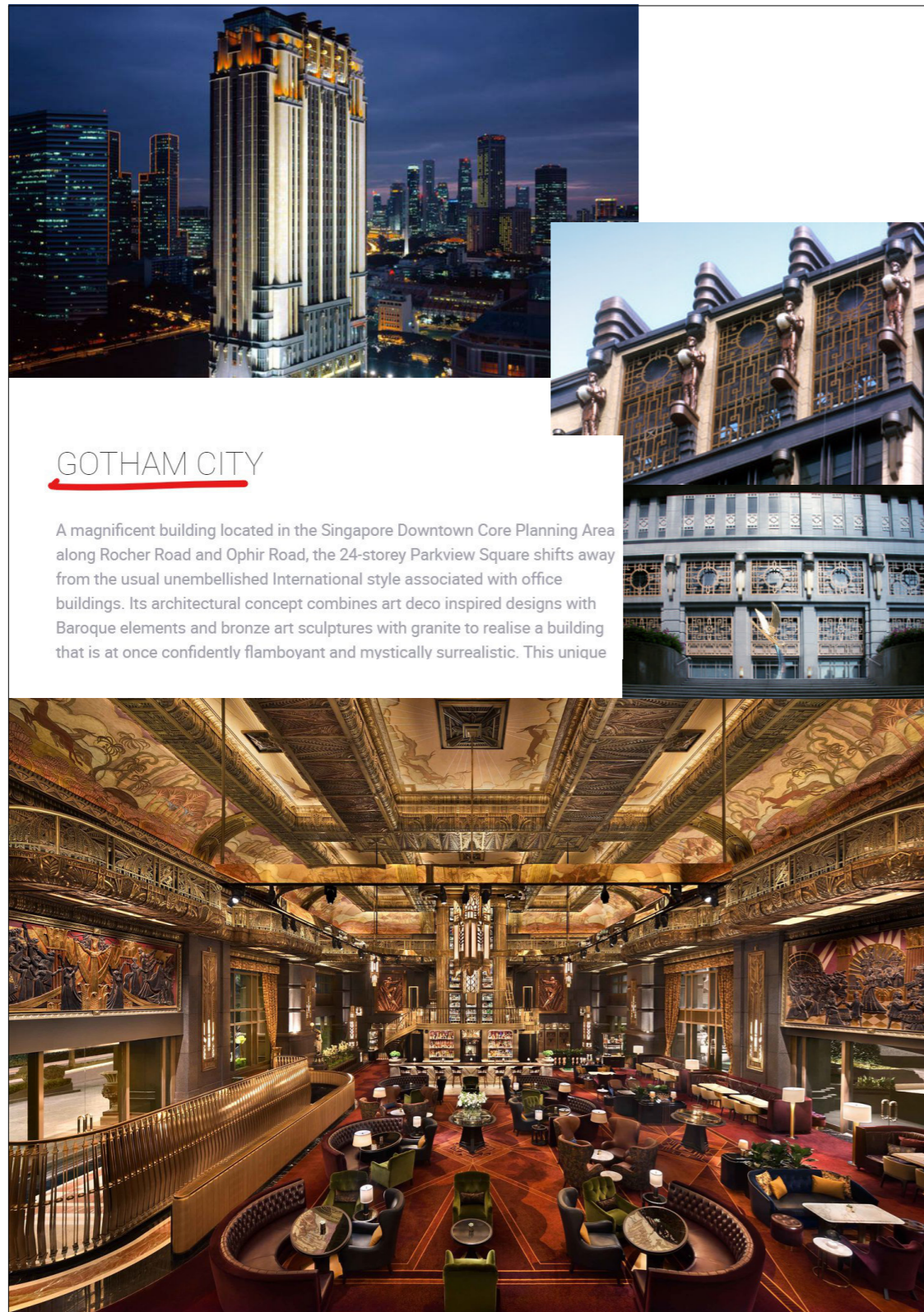

Figure 4.1: Building Setbacks For Place Of Worship & Institutional Developments

PŘÍPAD	"Planning and Urbanisation ind Singapore"
OBLAST	Singapur
AUTOR	Liu Thai Ker, URA Singapore
ROK	2015
ZDROJE	Liu Thai Ker, URA. PLANNING & URBANISATION IN SINGAPORE: A 50-Year Journey. str. 55

VZTAH K SAMETU

V prostředí, které si žádá pravidelné vytváření architektonických ikon, lze nakonec najít vlastní regulaci pro tyto ikony, základní typizaci pro atypické stavby. Zvláštní logika, kterou je zde úřad „zajišťující centrální plánování“ veden, je ale ve světle permanentního hodnocení produktivity lépe pochopitelná. Ostatně název tohoto singapurského úřadu je „Urban Redevelopment Agency,“ nikoli „Urban Development Agency.“

GOTHAM CITY

A magnificent building located in the Singapore Downtown Core Planning Area along Rocher Road and Ophir Road, the 24-storey Parkview Square shifts away from the usual unembellished International style associated with office buildings. Its architectural concept combines art deco inspired designs with Baroque elements and bronze art sculptures with granite to realise a building that is at once confidently flamboyant and mystically surrealistic. This unique

PŘÍPAD Parkview Square

OBLAST Singapur

AUTOR DP Architects

ROK 2002

ZDROJE <https://www.dpifacade.com.sg/projects/parkviewsquare/>
<https://www.parkview.world/en/parkview-square-singapore/ptgffw5840twjtexchkui0idsqsna>

VZTAH K SAMETU

Pro hledání a vytváření estetiky budov, které mají být ikonou (na čemž panuje shoda mezi investorem a úředním aparátem), není mnoho zábran. Neplatí ani, že permanentní vývoj, stavební ruch a vidina cesty vpřed vstříc zářné budoucnosti by bránila se ohlížet do minulosti a vybírat si „perličky.“

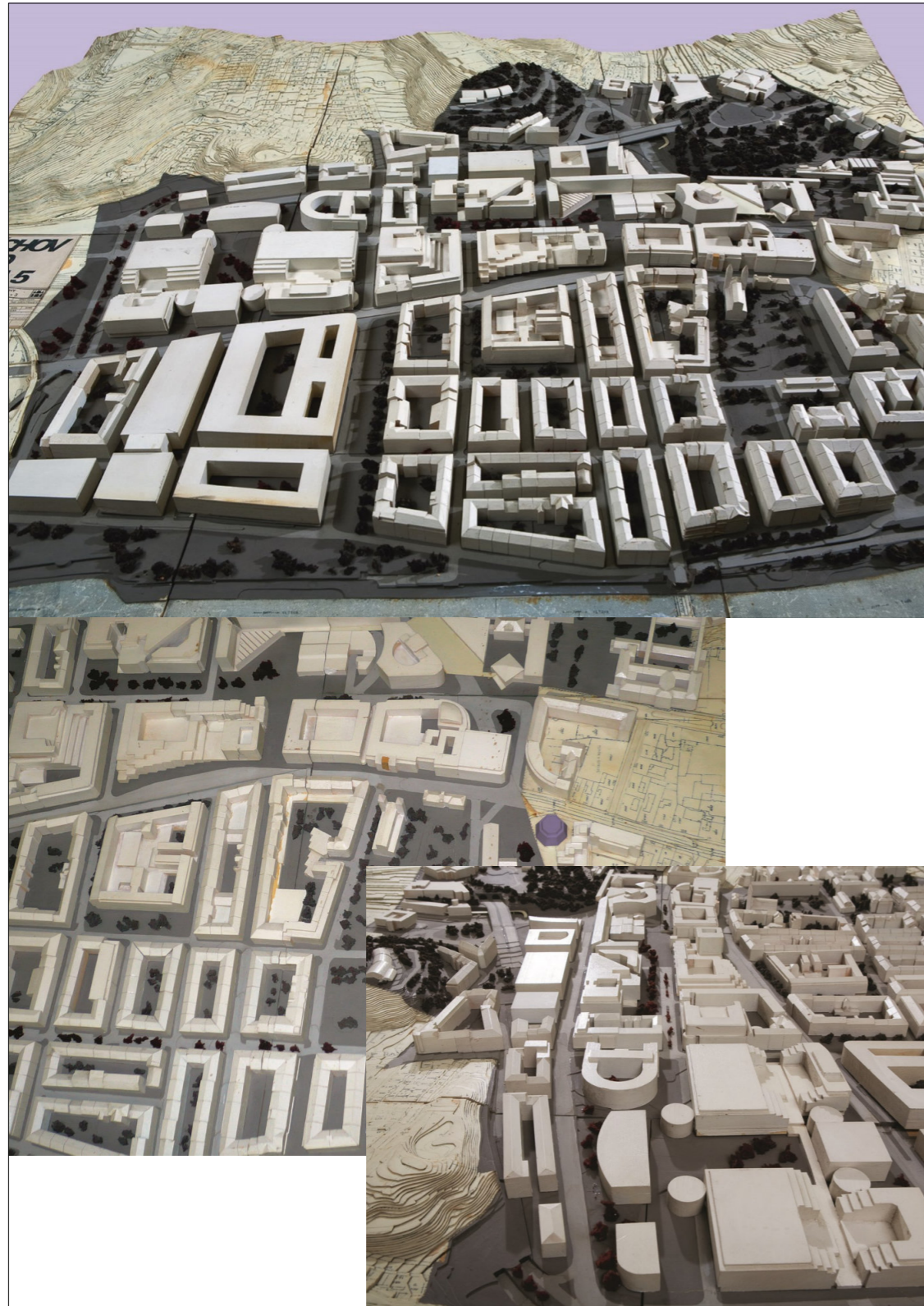

PŘÍPAD	Jurong Lake District
OBLAST	Singapur
AUTOR	KCAP
ROK	2016 -
ZDROJE	https://www.kcap.eu/en/projects/v/jurong_lake_district/

VZTAH K SAMETU

Myšlení a plánování, kde se centralizovaný dohled velmi rázně vyjadřuje ke všem vstřívám projektu, od koncepce území až po přidělování jednotlivých bytových jednotek, může napomáhat i v dnešní době vzniku ohromných celků navržených jediným architektonickým plánem či gestem. V kombinaci se stále podvědomě přítomným nárokem na reprezentativnost a zároveň s ohromnými finančními prostředky, které je prostředí Singapuru schopno velmi rychle uvolnit pro takový projekt, se tyto obří a nesmírně spleťité systémy nakonec opravdu realizují. Oproti minulému století přibyla schopnost vše navrhnout až do úplného detailu, která je pak také vyžadována. Děsivá míra propování ega architektů, objem jejich práce, který se přímo otiskne do území, je tak ještě o to větší. Jsou to spíše stroje, naleštěné v dokonalém povrchu jako díly vyjmuté z CNC frézky, nikoli pestré části města. Veškerý jejich vztah k okolní městské tkáni vychází pouze z pera architektů, pro jeho postupné budování není žádný prostor. Obyvatelé jsou pak z toho procesu vyloučení úplně.

Takto radikální se v interpretaci odvažují být i proto, že přesně toto místo jsem na studijním výjezdu do Singapuru řešil, viz výše.

PŘÍPAD	Pragerův Smíchov
OBLAST	Smíchov
AUTOR	Karel Prager
ROK	1982
ZDROJE	SEDLÁKOVÁ, Radomíra. Karel Prager: [lidé si na nové věci teprve musí zvyknout]. Praha: Titanic, 2013. ISBN 978-80-86652-54-2. https://www.metro.cz/galerie-chtel-mit-z-prahy-futuristicke-supermesto-postaveno-bylo-jen-neco-1uc-/praha.aspx?c=A140326_130143_co-se-deje_pho

VZTAH K SAMETU

Opět se na skok vracím do Prahy, tuto vizi uvádím jako argument, že „velkoobjemové“ architektonické práce (návrhy velkých území, které se dostaly minimálně do detailu hmotových řešení jednotlivých budov) nejsou Praze cizí. U této vize Smíchova napomáhá jeho bloková struktura k lepšímu odhadnutí „množství architektury,“ které by vzniklo tímto jediným gestem (lépe čitelné než například u „totálního urbanistického řešení“ Košířského údolí).

Práci Karla Pragera jsem si znovu vybral pro odkaz zpět k Praze znovu záměrně. Nechci se zde totiž pouštět do řešení předrevoluční architektury.

PŘÍPAD	Brilevitši
OBLAST	Minsk
AUTOR	IRUP, Bělorusko
ROK	2014
ZDROJE	maps.google.com, https://et.wikipedia.org/wiki/Brylevi%C4%8Dy , Andrej Kuźniečyk - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brylevichy_Minsk_Belarus_-_panoramio.jpg , Svetlov Artem - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Minsk_Belarus_-_panoramio_(214).jpg

VZTAH K SAMETU

Převeliké objemy, a ještě větší síla urbanistického gesta, které jim dalo vzniknout. A přesto jde o bydlení, navíc snad to nejvýběrovější a nejprestižnější, které ti nejvýběrovější a nejprestižnější z Minsku hledají. Monstrum, ve kterém si těžko představuji kvalitní bydlení. V pozici architekta, na kterého společnost v případě čehokoli prestižního klade na prvním a nedostižitelném místě požadavek reprezentace, jde ale o dost možná logické řešení. Mrzká kvalita provedení, vycházející do velké míry z neschopnosti místní stavební produkce vytvářet jakýkoli jiný než standardizovaný detail, pak tuto ilustraci jen podtrhuje.

PŘÍPAD	Muzeum velké vlastenecké války
OBLAST	Minsk
AUTOR	Viktor Kramarenko, Leonid Levin
ROK	2014
ZDROJE	https://en.wikipedia.org/wiki/Belarusian_Great_Patriotic_War_Museum https://www.belarus.by/en/travel/military-history-tourism/great-patriotic-war-museum-minsk

VZTAH K SAMETU

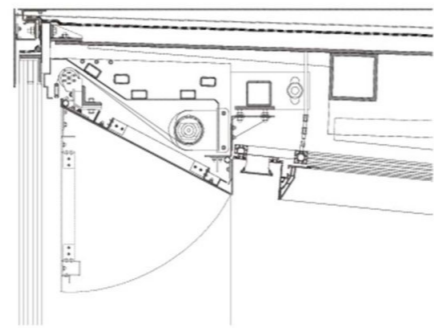
Ať se autoři snaží jak chtějí, jejich architektura, ať už kvalitní nebo jen výstřední, může v nesvobodném světě narazit na nutnost vstříbat obraz, jehož se nemůže ani dotknout, natož ho pozměnit. Zde jde o heroické výjevy druhé světové války. Běloruský režim má jasno v tom, jak musí být prezentovány a to v podobě, která se nezměnila mnoho desítek let. Respektive změnit se nesmí, protože takový čin by snad zaváněl revizí zavedených pořádků a hodnot? Nebo takový politický silák, jako je běloruský režim, nemůže přiznat, že na jeho tvrzení by se dalo změnit jediné slovo? Tato demagogie má samozřejmě svoje praskliny, ale četnost těchto situací, kdy architektura musí být zároveň výstavní, ale nemá prostor myšlenky, které má reprezentovat, interpretovat, se mi zdá být přímo úměrná míře nesvobody.

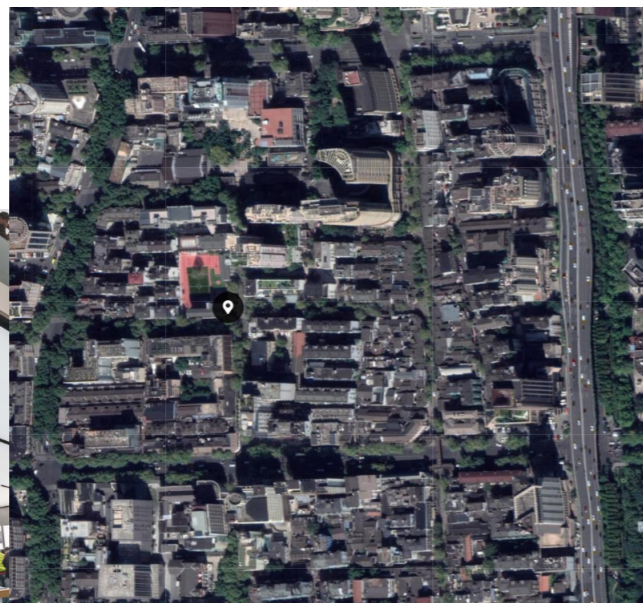
PŘÍPAD	Stadion Dinamo Minsk
OBLAST	Minsk
AUTOR	GMP ARchitekten
ROK	2018
ZDROJE	https://en.wikipedia.org/wiki/Dinamo_Stadium_(Minsk) https://www.belarus.by/en/press-center/photo/i_14730.html?page=5

VZTAH K SAMETU

Prezentace nové, světové, moderní a technicky vyspělé architektury jako nové vstvy je na této přístavbě doslovné. Vrstva, která má připomínat úžasnou budoucnost, na kterou se mohou obyvatelé podívat už dnes? Nebo vrstva, která má vyzařovat sílu a vyspělost do zbytku světa? Jako u mnoha jiných rozebíraných jevů nejde o myšlenku vlastní jen režimům pošlapávajících svobodu obyvatel. U nich ale pozorují neochotu dovolit „budoucnosti“ plynule se spojit s tkání minulosti a současnosti (a to se v architektuře projevuje právě téměř doslovně) mnohem silněji. Snad protože onen požadavek na reprezentaci je vždy v popředí?

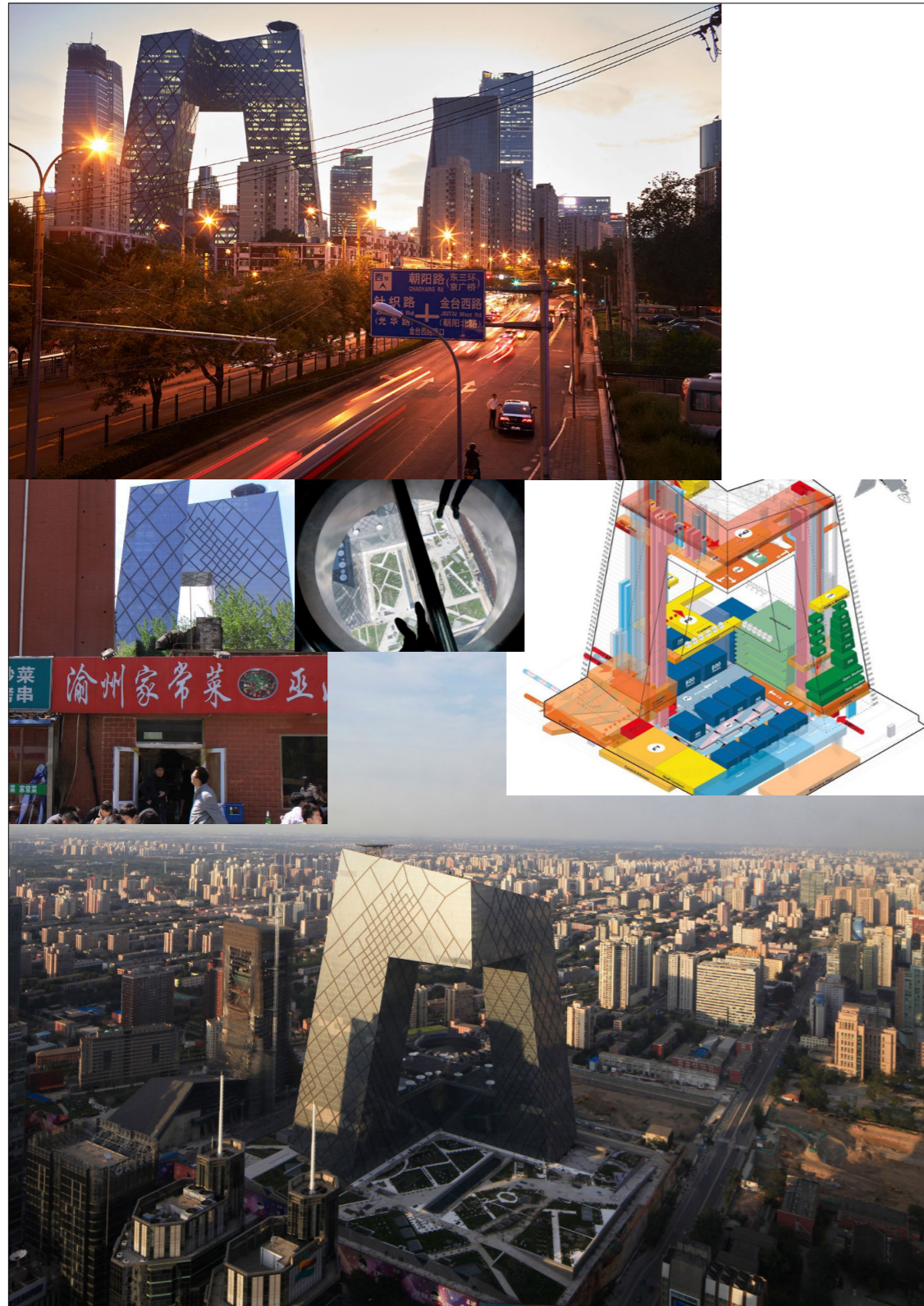
Detail Section
0 5000mm

PŘÍPAD	Apple Store
OBLAST	Hangzhou, Čína
AUTOR	Foster + Partners, Tongji Architectural Design (LDI)
ROK	2015
ZDROJE	https://www.fosterandpartners.com/projects/apple-westlake-hangzhou/

VZTAH K SAMETU

Cestou k importu světového pozlátka, kterému se často prostory v nesvobodných společnostech vyloženě nabízí, jsou světové značky. A opravdu, s jejich budovami přichází i kýžená světová architektura.

PŘÍPAD	CCTV HQ
OBLAST	Peking
AUTOR	OMA
ROK	1981
ZDROJE	https://oma.eu/projects/cctv-headquarters#:~:text=The%20CCTV%20headquarters%20aims%20at,a%2075%2Dmetre%20cantilever.%20The

VZTAH K SAMETU

Snad každá instituce má v hierarchii režimu, který je veden pevnou rukou, své místo mezi ostatními články. A tomu musí samozřejmě odpovídat i její budova. I kdyby všichni zaměstnanci byli trpaslíci a vešli se do jednoho domečku pro panenky, musí budova mít náležitý objem. A výšku, bez té se také stavba realizovat nemůže. Kdyby snad všichni zaměstnanci měli panickou hrůzu z pobytu kdekoli výš než je druhé patro, ať má třeba tykadla. Architekt může kreslit kolik schémat chce, lámat si hlavu s neefektivitou provozu, natož s výslednou figurou a jejím zapojením do města. Tyto latky, které stavba musí překonat, nemůže obejít.

PŘÍPAD Qinchang Village Community Center

OBLAST Jiaozuo, Čína

AUTOR Studio 10

ROK 2020

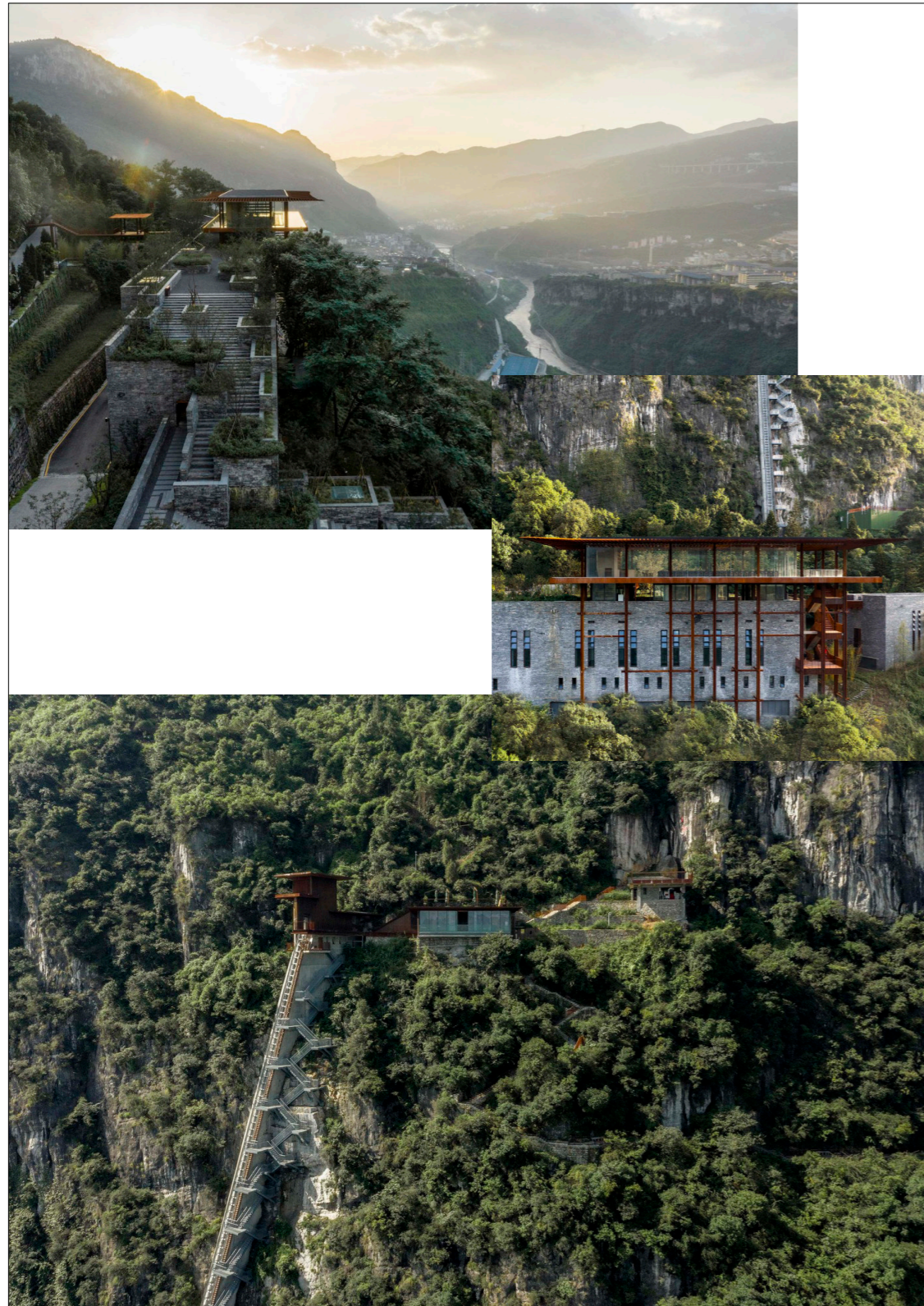
ZDROJE <https://www.archdaily.com/948924/renovation-of-the-qinchang-village-cpc-branch-office-community-center-studio-10>

VZTAH K SAMETU

Na první pohled bych projekt nazval interpretací klášterní typologie i tvarosloví, vlastně kláštera celého, zejména rajskeho dvora. I pohled do půdorys je více než výmluvný. Jenže nejvýmluvnější je srp a kladivo na průčelí hlavní fasády přehlížející celý dvůr. Jak se vyrovnat s tímto drobným kulturním faux pas předvádějí architekti učebnicově: téma kláštera nikde ani nezmínit, natož jakoukoli kulturní referenci, uzavřít se bezpečně za oponou světa, kde vládne režim, který má ruce mnohem špinavější.

Hlasy, že takovéto spojení se dá vykládat téměř jako naplívání na hroby těch, kterým vládá srp a kladiva pro jejich víru skutečně život vzala, ani neuslyší.

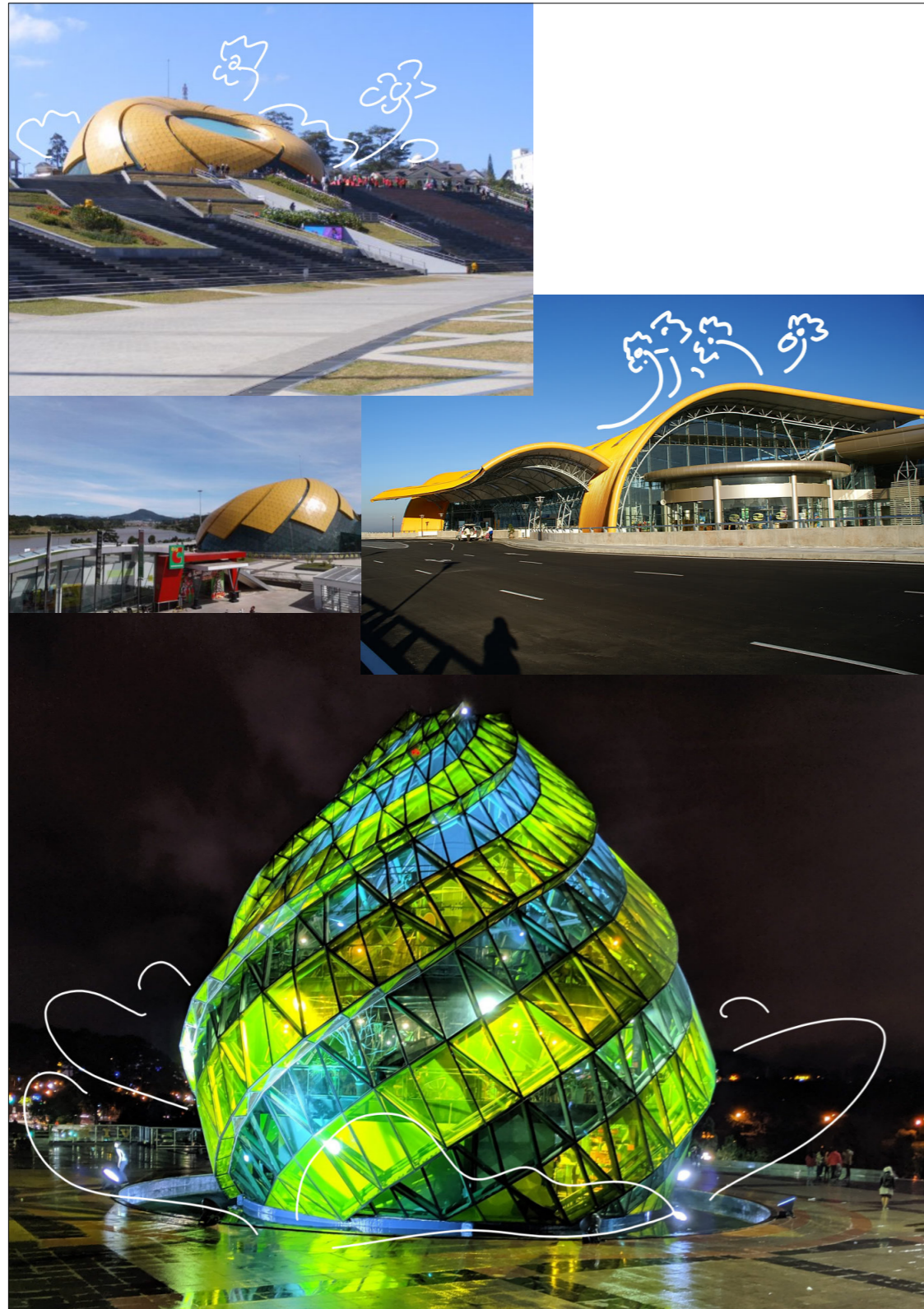
Samozřejmě, jde o úplně jiné kulturní prostředí, námitka, že taková kritika je podobná hledání nacistické symboliky v budhistickém symbolu slunce, je na místě. Jenže srp a kladivo nesoucí přesně ten význam, jako ty na této fasádě, na kláštery skutečně dopadlo.

PŘÍPAD	Qinchang Village Community Center
OBLAST	Luzhou, Čína
AUTOR	Jaikun Architects
ROK	2020
ZDROJE	https://www.archdaily.com/949413/culture-the-renovation-of-tianbao-cave-district-of-erlang-town-jaikun-architects

VZTAH K SAMETU

I z architektonicky vylidněných fotografií čerstvé realizace čiší masy lidí, pro které je celý komplex nyní upraven. Úzkost vyvolává představa, co vše jim muselo ustoupit. Ale ve společnosti, kde práce s lidmi jako s masou je pevně zakotvená v systému, se masovost stává zaklínadlem, proti kterému dost možná není obrany. Samozřejmě, že existuje celá řada elitářských atrakcí, které jsou dostupné jen omezenému množství vyvolených. Ale cokoli je považováno za hodnotu společnou, společné dědictví, či součást „národní hrdosti,“ musí paradoxně za všech okolností, ať mu hrozí sebevětší nebezpečí zničení, být k dispozici všem a ideálně téměř kdykoli a co nejdříve.

PŘÍPAD	Konstrukce moderního obrazu města Da Lat
OBLAST	Da Lat, Vietnam
AUTOR	samospráva Da Lat
ROK	--
ZDROJE	https://caffeinatedexcursions.com/the-complete-guide-to-cafes-in-dalat-vietnam/ http://www.vietnamairlines.travel/da-lat/flights-in-vietnam-vietnam-airlines https://www.tripadvisor.com/vn/LocationPhotoDirectLink-g293922-d9989939-1243673497-Lam_Vien_Square-Da_Lat_Lam_Dong_Province.html

VZTAH K SAMETU

Ať už z vlastních finančních zdrojů, či důraznou „motivací“ soukromníků, i celé město se může pokoušet budovat svůj více než doslovně braný obraz, například „květinového ráje.“ Tedy pokud je ruka samosprávy dostatečně tvrdá. Ve zkratce by se tento systém dal nazvat „řídít město jako supermarket.“

POUŽITÁ LITERATURA, ZDROJE

LITERATURA:

BRŮHOVÁ, Klára. Pražské vize: fantastické stavby, které nikdy nevznikly. Praha: Paseka, 2018. ISBN 978-80-7432-897-8.

BRŮHOVÁ, Klára. Praha nepostavená: vltavské běhy jako urbanistické téma moderní metropole. Praha: Česká technika - nakladatelství ČVUT, 2017. ISBN 978-80-01-06155-8.

SEDLÁKOVÁ, Radomíra. Nereálný socialismus: Praha 1948-1989 = Unreal socialism : Prague 1948-1989. Přeložil Veronika LOPAUROVÁ. Praha: Národní galerie, 2018. ISBN 978-80-7035-691-3.

SEDLÁKOVÁ, Radomíra. Karel Prager: [lidé si na nové věci teprve musí zvyknout]. Praha: Titanic, 2013. ISBN 978-80-86652-54-2.

RAK, Jiří, Ivana ČORNEJOVÁ, Vít VLNAS, et al. Co kdyby to dopadlo jinak?: křižovatky českých dějin. Praha: Dokořán, 2007. ISBN 978-80-7363-137-6.

HAVELKA, Miloš. Příspěvek přednesený dne 15. 5. 2000 v rámci kulatého stolu na téma "L'étude de cas et la généralisation / Studium případu a zobecnění", uspořádaného Ecole des hautes études en sciences sociales, FF UK a ČEFRES

FOUCAULT, Michel. DISKURZ AUTOR GENEALOGIE. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1994. ISBN 80-205-0406-0

BARTHÈS, Roland. Nulový stupeň rukopisu: Základy sémiologie. Praha: Československý spisovatel, 1967. Dílna (československý spisovatel).

NORBERG-SCHULZ, Christian. Genius loci: k fenomenologii architektury. Praha: Odeon, 1994. ISBN 80-207-0241-5.

BACHELARD, Gaston. The Poetics of Space. Boston: Beacon Press, 1994. ISBN 0-8070-6473-4

INTERNET:

Zdroje z internetu jsou citovány k 21.3.2021, 00:00.

Pro jednotlivé reference jsou zdroje informací i použitých obrázků uvedeny vždy přímo v textu.

Ortofotomapy jsou použity z otevřených dat IPR Praha, konkrétně z aplikace Archiv leteckých snímků (ortofotomapy) [<https://app.ippraha.cz/apl/app/ortofoto-archiv/>]

Dodatečné snímky 3D zobrazení ortofotomapy jsou použity z aplikace Google Maps [<https://www.google.com/maps/>]

Podklady o stávajících budovách v návrhové části práce i použité fotografie stavu byly použity vždy ze stránek architektonických studií či projektantů daných staveb vyjma studia VM (volné myšlenky), kde je použit portál Encyklopedie Prahy 2:

Ivan Kroupa architekti [<http://www.ivankroupa.cz/>]

Deltaplan [<http://deltaplan.cz/projekty/palac-langhans/>]

AP atelier [<https://www.apatelier.cz/>]

D3A [<http://d3a.cz/>]

Encyklopedie Prahy 2 [<https://encyklopedie.praha2.cz/stavba/692-tancici-dum>]

koucky-arch [<http://koucky-arch.cz/>]

A69 architekti [<https://www.a69.cz/>]

diplomní projekt, letní semestr, 2021

vedoucí práce: doc. Ing. arch. BORIS REDČENKOV

konzultanti: Ing. arch. VÍTĚZSLAV DANDA, doc. Ing. arch. MILENA HAUSEROVÁ, CSc.

Fakulta Architektury ČVUT v Praze

PETR VÁVRA